

“BIR GO‘SHAMAN, MATONATDAN SO‘ZLAYMAN...”

Бир гўшаман, Матонатдан сўзлайман,
Бир жўшаман, Жасоратдан сўзлайман,
Мен ўшаман, оғир кунлар ўтмиши,
Халқим чеккан дарддан қалбим бўзлайман.

3-sahifa▶▶

● Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqa boshlagan ● 2022-yil 20-may, №20 (2979)

XALQ VA ARMIYA – BIR TAN-U BIR JON!

VATANPARVAR

www.mv-vatanparvar.uz IJTIMOY-SIYOSIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY VA JAMOA-PARVARLIK GAZETASI

BILIM SARI QADAM

O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligida harbiy xizmatchilar, xodimlar hamda ularning oila a'zolarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va ma'naviy-ruhiy holatini mustahkamlash maqsadida harbiylarning farzandlariga oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirish uchun imtiyozli tavsiyanomalarni topshirish marosimi o'tkazildi.

4-sahifa▶▶

HISOMIDDINOV MUTLAQ VAZN TOIFASIDA G'OLIB

18-sahifa▶▶

@ vatanparvar-bt@umail.uz

t.me/mv_vatanparvar_uz
t.me/mudofaa_press

facebook.com/UzArmiya

instagram.com/uzbekistanarmy

www.youtube.com/c/UzArmiya

Ko'rik-tanlov qamrovi yildan yilga kengaymoqda, mukammallashmoqda va eng muhimi, yuzlab ibratli oilalarni yuzaga chiqarmoqda. Joriy yilda ham barcha okruglarda bellashuvlar qizg'in kechdi. Murosasiz bahslar, qiziqarli chiqishlar — harbiy oila a'zolarining bilimi, ma'naviyati, iqtidori qanchalik yuksak ekanidan dalolat berdi. Nihoyat, saralar ichra eng saralar tanlovning respublika bosqichida yuz ko'rishdi. Bellashuvning mazkur yakuniy bosqichi Toshkent viloyatining purviqor tog'lari bilan bo'ylashgan harbiy qismlardan birida bo'lib o'tdi.

Tahririyat haqida ma'lumot

12-13-sahifalar▶▶

Vatanparvarlik ruhi

«КИМ ТАЛАБГОР БЎЛСА, КЕЛСИН МАЙДОНГА...»

КИШИ БОРКИ, УНИНГ ЎЗ ҚЎРҚУВЛАРИ, ИЧКИ САРОСИМАЛАРИ, КЎХНА ВУЛҚОНЛАРИ БЎЛАДИ. ГОҶО УЛАР БИЛАН УМР БЎЙИ ЯШАБ ЎТИЛСА, БАЎЗИДА БИР БАҶЯДА ХАЛОС БЎЛИНАДИ. ЖАНГ КЎРГАН ОДАМНИНГ ДУНЁСИ ШУНДАЙ. У ТИТРОҚ ВА ҚЎРҚУВЛАРИНИ АЛЛАҚАЧОН ЎЛДИРИБ БЎЛГАН. ШУНДАНМИ, ҲАР ДОИМ ЎЗИДА БИР ЭМАС, ЎН КИШИ БИЛАН ОЛИШГУЛИК КУЧ ТОПАДИ.

РАҚИБИНИ ЮЛДУЗ САНАТГАН КУРАШЧИНИНГ ДАВРАДА ПОЛВОН СЎРАБ ДАДИЛ АЙЛАНГАНИНИНГ ҲИҚМАТИ ШУ: У ЎЗ ҚЎРҚУВЛАРИНИ БИРИНЧИ ҒАЛАБАСИДАЁҚ ДАФ ҚИЛИБ, БОТИРЛИГИ БИЛАН ҚОЛГАН.

Халқ дostonларида жанг сахналари борки, душман дарагини эшитганида етти ёшдан етмиш ёшгача ёшу қарининг жангга киришга изн сўраб турган ўринларига дуч келаверасиз. Бунинг асосий сабабларидан бири, илм ва ҳарбий таълим доимо ёнма-ён ўргатилиб, бири иккинчисига монанд олиб борилган.

7 ёшда мактабга бориб, саводи чиққан боланинг ҳарб ишидан бе-хабарлигидан аввало оталар номус қилган бўлса, болалар тенг-тўшлари ичида уятга қолган. Бунга дostonларимизда талай мисоллар бор.

«Алибек билан Болибек» дostonида Бўзўғлон подшоҳнинг кўзи мактабдан келадиган икки хонзодга тушади. Уларнинг кимлигини бил-гач, Бўзўғлон:

– Баракалла сизларга, булар-ни бунча ўқитибсизлар мулла бўлсангиз деб, ё бир масжидга, ё хонақога хатиб қиламизми? Бизлар сипоҳи кишимиз. Шунча, хати бўлса сипоҳларга бўлади-да, ўзи хат битса, биров хат битса ўқиса, сипоҳнинг мулла бўлгани шу бўлади. Энди буларга сипоҳилик ўргатинглар: от чопмоқ, ўқ отмоқ, сипар тортмоқ,

қилич чопмоқ, ҳам найзадастлик, кирбастлик, суришбозлик, кўп-каритозлик. Энди шу муллалиғи бўлади, – деб ўтиб кетди.

Кўринадик, ҳарбий таълимга боланинг ҳаётида кечиктириб бўлмас жараёнлардан бири сифатида қаралган. Мартабали зотлардан тортиб оддий кишиларнинг фарзандлари ҳам илм ва ҳарб иши уйғунлигида ватанпарварлик ҳисси билан вояга етишган. Ҳар бир ўғлон қачондир ўз қахрамонлигини намоеън этиш фурсатларини кутиб яшаган. Айниқса, жанг муждасини эшитган киши борки, ҳеч иккиланмай олдинга чиқиб, имкон сўраган.

Дostonларда қахрамонликларнинг бундай талабгирлиги жанг лавҳаларида кучайгандан-кучаяди. Дарвоқе, кўхна асрларда бахшилар тилида овоза бўлган жанглр ва мард талаб даврага отилган жангчилар руҳидаги вазоҳат қандай бўлган? Қуйида дostonлардаги айрим парчалар орқали бу сифатларга урғу бериб ўтамиз.

«Алибек билан Болибек» жангномасидаги ушбу манзарага эътибор қаратамиз. Бунда юзма-юз келган икки кўшин орасидаги яккалик жанглр, кўшинга руҳ олиб бергани учун жангчиларнинг рағбати кўз олдингизга келади.

...Шундай қилиб, Шоҳпўлатнинг лашкаридан бир одам чиқмади, Девтошга баробарлик қилмади. Ана энди Девтош кечгача танҳо бир ўзи жанг қилиб, тўрт минг беш юз кишини чопиб, кун кеч бўлган вақтда – намоздигар кўшиндан омон-эсон чиқиб бориб, Алибекка таъзим-тавозе қилиб турди. Ана энди Алибек шаҳзода Девтошга бир инъом бермоқчи бўлди. Девтош ўзига берган сарпони ўзи кўтара олмади. Отига берган жами асбоби тиллани оти кўтара олмади.

Қанчалик муболағавий кўринмасин, аёвсиз жанглр инсон юрагида ана шундай сўнгсиз пўртаналарни уйғота олади. Бундай жангга кирган одам, ўнлаб, юзлаб ёғийларни ер тишлатган ботир яхши билади. Халқ ўз қахрамонларини яратар экан, уни жароҳатлар ичида ҳам чидамли, матонатли қилиб кўрсатишга интилади. 28 жойидан яраланган сардор шижоатини дostonда ўқиймиз:

...Анда Ашурбек сардор салласини ертиб, икки кам ўттиз ярасига пахта қўйиб, дастори билан маҳкам чандиқлаб боғлаб, либосларини икки эгнига ташлаб, устидан совутини босиб, қиличини белига боғлаб, қалқонини кифтига

ташлаб, найзага сўяниб эгарни ушлаб, «оҳ-воҳ» деб отига миниб, йигитларига бош бўлиб жангга кирди...

Уруш сахналари қанчалик ўткир бўёқларда чизилмасин, барибир жанг мотивлари ўз номи билан киши қалбида оғриқ ва нафрат ҳисларини уйғотаверади:

...Йигитлар ҳар қайси йўлбарсдай бўлиб чирпиниб, айлана от солиб урушга кирдилар. Андоқ уруш бўлди, марги борон (ўлим ёмғири) ёққандай, кундуз кун ботгандай бўлди. Ҳар қайсиси шердек бўлиб, «Оллоҳ» деб от қўйиб, язидларни бўлаклаб, олдига солиб қирар эрдилар. Анда язидларнинг ўликларни буғдой походидай бўлиб қолди.

Юқорида жасорат кўрсатиш ҳар бир жангчининг азалий орзуси бўлиб келиши ҳақида айтдик. Шунданми, имконни бой бермай, битта полвоннинг бутун кўшинни жангга чорлаши эпик дostonларда кўплаб учрайди. Бунда ботирнинг асосий мақсади душман лашкарларини саросимага солиши, уларнинг руҳини синдириши ва кўшинга руҳий устунлик олиб беришдан иборат бўлади. Ўқиймиз:

...Шунда Мизробшоҳ руҳсат ҳосил қилиб, от ўйнатиб майдонга кириб мард талаб қилиб, Халафли лашкарига қараб:

– Ў Пўлатшоҳнинг лашкари, бу кун майдонга мен келдим, эшитмадим дема! Қани, мардинг борми, кел энди, ҳариф келди! – деб майдоннинг бу бошидан у бошига борди, от ўйнатиб у бошидан бу бошига борди. Мизробшоҳнинг ҳайбати, савовати Халафли лашкарини шундай босди. Ҳар катта булут бориб тоғни босгандай, бирор одамда юрак йўқ эди, майдонга кира олгани бирор одам қимирлаёлмай қолди. Ҳамманинг кўзи Мизробшоҳда эди.

...Бошимда дубулға,
белда беллиги,
От, анжомнинг йўқдир
сира камлиги,
Ўттиз қўрқса, келсин
қирқи, эллиги,
Ким талабгор бўлса,
келсин майдонга.

Жангчининг чорлови асли шундай бўлади. Унинг қўрқсанг, йигирма, ўттизинг, минг, икки мингнинг жам бўлиб кел, дейди. Қараб турманг, майдонга одамсиз, урушсиз бўлиш ярашмайди. Майдонда жангсиз турмоқ мард йигитга уят. Беш минг, ўн минглаб келинглр, қўлни қизитиб турайллик, дейишнинг ўзида ҳам букилмас ирода, қадимий ватанпарварлик руҳи бор.

Бу бир шундай эҳтиёжки, ҳар бир ўзбек ўғлони халқининг минг йиллик айтимларини, ундаги жасурлик ва диловарлик хислатларини қалбига жо қилмоғи зарур. Асли ким эканини ҳис қилган кимса борки, ҳар дам шундай бўлишга ҳаракат қилади.

Қай бир жанг сахнасини таҳлил қилманг, барида душманда қўрқув уйғота олиш муҳим ўринда турган. Дostonда Алибек шаҳзоданнинг лашкари тоғдан тушиб келиш сахнаси бор. Қўшиннинг чангини кўриб, Одилбек сардор Мирзапўлатнинг олдига бориб, тоғдан улкан чанг келяпти, дея ваҳимага тушиб, ҳаммани қочишга ундайди.

Ўзбек лашкарининг
бари бўридир,
Майдонга кирганда
эрининг эридир.

Одилбек саркарданнинг қуйида айтган сўзларига кулоқ тутинг:

– Ў Мирзапўлат, сен ҳали ўзбекни кўрган эмассан. Агар кўрсанг эди, мен айтмас эдим. Ў ука, ўзбек келса, у ўламан-ётман, демайди, қўшин кўп экан, демайди, от қўяди. У қўрқиб қочувни билмайди, ё ўлади, ё ўлдиради. Чарчадим, деб қараб турувни билмайди. Сен сўрама, мен айтмайин, сен эшитма. Ҳали сен нимани кўрибсан, нимани биласан, ҳали сен ёш боласан. Ўзбекларни мен кўрган, сен кўрганинг йўқ. Сен бола ҳали гапни билмайсан. Агар мен айтсам, иш ноқулай. Шу жанг жуда ёмон кўринади...

Шундай ҳам бўлиб чиқади. Алибек шаҳзоданнинг лашкарлари бирдан отларининг бошини баробар қилиб, шундай деб қичқиради:

«Ў ёронлар! Эшитмадим дема, қайтган хотин, тойган тўқол...»

Мисраларга эътибор қаратамиз:

Тоғдан чиқиб
Алибекнинг кўшини,
Ёвни кўриб қўйди
отнинг бошини.
Оллоҳ деб от қўйди
душман устига,
Ҳар бири чопмоқчи
мингта кишини.

Кўряписизки, аввало кўшинда катта руҳий куч бор. Ҳар бир жангчининг мингта рақибни ўлдиришга мойил жазавази, мақсади яққол сезилади. Бежиз дostonда рақиб тараф:

– Во ажабо, ўзбекдан икки йигит келиб, кечгача майдонда шунча кўп лашкарни қириб чиқиб кетса?! Унга ҳеч нима келмаса, бундай уруш бўлса, бу қандай бўлади? – деб ҳайрон бўлмаган.

Дарвоқе, дostonларда биз номини ҳам эшитмаган айрим қахрамонлар борки, улар шубҳасиз ҳар қандай кишида ўз жанговарлиги, ватанпарварлиги, ҳеч бир мушкулотдан бўйин товламаслиги билан ажралиб туради. Ҳозирча улардан иккиси ҳақида ўқувчини хабардор қилишни мақсад қилдик. Улардан бири Сафо ўғли Чаққондир. «Гўрўғли» туркумига мансуб ўзбек халқ дostonларида номи тилга олинган ушбу жангчи ўзининг довураклиги ва мардлиги билан алоҳида ажралиб турган.

Сафобек ёки Сафо ўғли Чаққон номи билан тилга олинган бу ботир, ёши анчага бориб қолганига қарамай, ўзининг бениҳоя жасурлиги ва маҳорати билан ёшларга ўрнак бўлиб, Гўрўғлининг қирқ йигитига сардорлик қилгани айтилади.

Яна бир қахрамон номи Холдорбекдир. У ҳам Гўрўғлининг қирқ йигитидан бири сифатида тасвирланиб, ўзининг баҳодирлиги билан довурак қозонган. «Интизор» дostonида унга шундай таъриф берилади:

Душманларни яқсон этган,
Ўқи нишонга теккан,
Не чинорларни қулатган,
Ҳосиятли сен Холдорхон.

Ёш авлодда ватанпарварлик руҳини янада мустаҳкамлаш энг асосий вазифалардан бири бўлиб қолаётган айни дамларда жангнома дostonлардаги ўлмас шижоат, юртга муҳаббат, қадриятларни муносиб ҳимоя қилиш масалаларини чуқур тадқиқ этиш, айниқса, дostonлардаги жанговар руҳ ва мардлик фазилатлари билан ҳарбий хизматчиларни яқиндан таништириш ўз самарасини бермай қолмайди. Биз кейинги мақолаларимиз орқали бу нуқталарни чуқурроқ таҳлил этишга ҳаракат қиламиз!

Бобур ЭЛМУРОДОВ,
«Vatanparvar»,
Қуролли Кучлар академияси
мустақил изланувчиси

Tariximiz ko'z gusi

«БИР ГУШАМАН, МАТОНАТ ДАН СЎЗЛАЙМАН...»

(иккинчи мақола)

Хиндистоннинг Гужарат штатидаги «Бирдамлик» (240 м), Хитойнинг Хэнань провинциясидаги будда (153 м), Нью-Йоркдаги «Озодлик» (93 м), Россия Федерациясининг Волгоград шаҳридаги «Она Ватан» (87 м) ҳамда Рио-де-Жанейродаги Исо пайғамбар (38 м) монументлари дунёдаги энг баланд ҳайкаллар бешталигини ташкил этади. Лекин шундай ёдгорлик монументлари борки, уларнинг маҳобати баландлиги билан эмас, ҳеч бир ўлчам билан ўлчаб бўлмайдиган образлар билан ўлчанади.

Қадимги Хитой файласуфлари она тимсолини қандай тасвирлаганини биласизми? Оналар ўз фарзандларини дунёдаги энг баланд чўққидан ҳам баланд суюнчи сифатида тасвирлаган. Улар она қалбини дунёдаги энг буюк қалб соҳиби деб ҳисоблаганлар. Она қалби. У нималарга қодир эканлигини бутун дунё ўзбек оналари тимсолида, Иккинчи жаҳон уруши йилларида яна бир марта кўрди. Узга миллатга мансуб норасидаларни ўз жигарбандидай қабул қилиб, уларга туққан онасидек меҳр берган минглаб ўзбек онахонлари учун ёки Зулфия Зокировадек муштипарларга дунёдаги энг баланд бешта ҳайкал сингари маҳобатли ёдгорлик ўрнатиш шарт эмас. «Ғалаба боғи» ёдгорлик мажмуасида «Матонат мадҳияси» монументи «Нима учун?» деган саволга жавоб бўла олади...

2019 йил август – 2020 йил май ойлари. Бу давр ораллигида давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан ўзбек халқининг матонати, жасорати, бағрикенглиги, тантлиги, уруш йиллари чеккан заҳматидан ҳикоя қилувчи шундай ёдгорлик намуналари бунёд этилдики, уларнинг ҳар бири халқимиз учун, инсоният учун бой тарихимиздан сўзлаб берувчи тимсоллар сифатида гавдаланди.

Қурувчилар, меъморлар, ҳайкалтарошлар, рассомлар, тарихчилар ва бошқа касб эгалари Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳамкорлигида шундай ёдгорлик мажмуаси барпо этилдики, бу мажмуа нафақат пойтахтимиз, балки бутун мамлакатимиз кўржиги кўрк қўшди. Шу ўринда кўрк сўзининг ишлатилиши кимларгадир бироз ноўрин туюлиши мумкин. Аммо матонатли, жасоратли, бағрикенг, танти, заҳматкаш ота-боболаримизнинг пок хотирасини чиройли ёд этиш ҳам ҳар бир инсонга кўрк бағишлайди.

«Ғалаба боғи»да қад ростлаган ёдгорликларнинг муаллифлари кимлар? Уларда акс этган образлар ғояси қандай

туғилган? Келинг, булар ҳақда имкон қадар айрим маълумотларга тўхталиб ўтамиз.

Жасвантбек АННАЗАРОВ, 1987 йил Хоразм вилоятининг Урганч шаҳрида туғилган. «Ғалаба боғи» бош ҳайкалтароши. Камолиддин Бехзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти ўқитувчиси. Ўзбекистон халқ рассоми («Ғалаба боғи»даги иши учун 2020 йил берилган).

– Отам Баҳром Анназаров, рангтасвир йўналиши бўйича рассом. Биринчи устозим. Болалигимдан расм чизишга, кейинчалик ҳайкалтарошлик касбини танлашимга отам сабабчи бўлган. Онам кутубхоначи бўлиб ишлаган. Ушбу касбни танлашимда ойимнинг тарбияси ҳам муҳим роль ўйнаган. Чунки болалигимдан китоб оламига тушиб қолганман ва бадий тафаккурим шаклланишида онамнинг ҳиссаси катта.

Оилада уч фарзандимиз. Укам Жавлонбек, синглим Умида ва мен. Жавлонбек ҳам ҳайкалтарошлик билан шуғулланади. Биргаликда ижод қиламиз. Умида керамика йўналишида фаолият кўрсатади. Ҳаммамиз ижод йўлини танлаганмиз. 9-синфни тугатиш арафасида мусиқа ёки ҳайкалтарошликдан бирини танлашимга тўғри келган. Чунки аввалига мусиқа йўналишида ўқигандим. Мусиқа билан биргаликда ҳайкалтарошликка бўлган қизиқишим ҳам йўқолмади.

Адашмасам, 5-6-синфларда ўқиб юрган пайтим ёғочдан биринчи ишим бўлган ҳайкалчани ясаганман. Бир тарафдан қаралганда рақсга тушиб турган қиз, бошқа тарафдан назар ташланса, ҳумо қуши бўлиб кўринадиган ўша ишим мутахассислар томонидан яхши баҳоланган. Шундан кейин отам ҳайкалтарошлик учун ишлатиладиган асбоб-ускуналарни олиб берганди. Ўрик, гужум (садақайрағоч) ва тут дарахтларининг ҳар хил шаклдаги шохларини кўриб қолсам, ундан нималардир ясардим. 2001 йил мустақиллигимизнинг 10 йиллигига бағишлаб ўтказилган «Мен нечун севаман Ўзбекистонни» деб номланган кўрик-танлов ўтказилди. Графика, рангтасвир ва ҳайкалтарошлик йўналишларида ташкиллаштирилган танловда ёғочдан ясалган «Она табиат» композиция билан биринчи ўринни эгаллаганман. Ўша танлов тақдиротида қатнашган марҳум устозим Ўзбекистон халқ рассоми Равшан (Жалолиддин) Миртожиев (устозни яқинлари Равшан деб аташарди – Ж.А.) билан

танишганман. Устоз ишимга юксак баҳо бериб, ўз устахонасига таклиф этган.

«Ғалаба боғи»даги мажмуанинг бунёд этилишида бош ҳайкалтарош сифатида танлашим сабабини устозим Жалолиддин Миртожиевдек инсондан таълим олганлигимдан деб ўйлайман. «Матонат мадҳияси», «Мангу жасорат» («Стелла»), «Меҳрибон қўл», «Бахтли болалик», «Кўз ёши» («Ғам-андух») каби кўплаб ёдгорлик монументларини яшаш жараёнида Баҳром Норбоев, Йигитали Боқиев, Жавлонбек Анназаров, Ўткир Асроров каби ёш истеъод эгалари, шоғирдларимиз билан биргаликда меҳнат қилдик. Бу борада мажмуанинг бош меъмори Гулшоира Магометова ҳамда бош рассом Алишер Алиқулов каби инсонлар билан ҳамкорлик қилишимиз ҳар бир ёдгорлик монументи, ҳар бир композициянинг муваффақиятли чиқишини таъминлади.

Бронзадан ясалган «Мангу жасорат» («Стелла») монументида машҳур ўзбек генерали Собир Раҳимов ва унинг атрофидаги 14 нафар ўзбекистонлик қаҳрамон ҳайкали тасвирланган. 14 нафар қаҳрамоннинг ҳар бири қайси қисмда жанг қилганлигини кўрсатиб беради. Мажмуага келганлар танкчи, мерган, шифокор, разведкачи, пиёда аскар, учувчи, артиллериячи каби ўн тўртта қаҳрамон тимсолида барча ўзбекистонлик жангчиларнинг сиймосини кўришлари мумкин. Ёдгорлик ўртасидан жой олган «Стелла» композицияси ўзбек қаҳрамонларининг чексиз жасоратини ифодаловчи кўкка интилган ғалаба тимсолини англатади.

Баҳром НОРБОВ, 1990 йил Қашқадарё вилоятининг Қамаш туманида туғилган. Камолиддин Бехзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институти ўқитувчиси. «Келажак бунёдкори» медали соҳиби. Ўзбекистон Бадий академияси томонидан «2020 йил ҳайкалтароши» деб эътироф этилган.

– Тўғриси айтсам, сулоламиздан ҳеч ким бу касб билан шуғулланмаган. Шунинг учун бу борада биринчи қалдирғочман. Ёшлигимда лойдан нималарнидир яшашни жуда яхши кўрдим. Ҳар сафар ўзим ясаган нарсдан кўнглим тўлмас, янада каттароқ, маҳобатлироқ ижод қилишга ҳаракат қилардим. Болалик қизиқишим ва келажакдаги орзуларимни амалга ошириш учун аввалига Беньков номидаги Республика рассомчилик коллежини, Камолиддин Бехзод номидаги Миллий рассомлик ва дизайн институтининг

бакалавр ҳамда магистрлик бўйича таомладим.

Пойтахтимизда «Ғалаба боғи» мажмуаси бунёд этилиши ва унда кўплаб ёдгорлик ўрнатилиши бўйича республика миқёсида танлов ўтказилиб, олти ой номзодларнинг иши кўриб чиқилди. Ушбу танловда Зулфия Зокирова ҳамда унинг урушда ҳалок бўлган беш нафар фарзанди ва келинларига бағишланган «Матонат мадҳияси» монументи бўйича топширган ишим ҳайъат комиссияси томонидан тасдиқланди. Ўролбой Яхшилик, Элбек Ризаев ва жамоамизнинг бошқа жонкуярлари билан лойиҳани

амалга оширишга киришдик. Биринчи навбатда Зулфия Зокирова яқинлари билан оила тарихини чуқур ўргандик. Мазкур ёдгорлик монументи ҳар томонлама мукамал чиқиши учун унда акс эттириладиган образларга, деталларга алоҳида эътибор қаратдик. Чунки Президентимиз 2019 йил Хотира ва қадрлаш кунига бағишланган тантанали маросимда сўзлаган нутқида «Яхшилар номи ҳеч қачон унутилмайди. Биз эзгу ният билан барпо этадиган «Ғалаба боғи» марказига Зулфия Зокирова ва унинг фронтдан қайтмаган беш ўғли, садақатли келинлари хотирасига атаб муҳташам ҳайкал ўрнатсак. У бутун ўзбек аёлларининг тимсолини ўзида ифодаласа...» деган гаплари ҳали ҳам ёдимдан чиқмайди. Давлатимиз раҳбари Зулфия Зокирова матонати ва бардошига айтган таҳсини тимсолида бутун ўзбек оналари ҳамда фронтдан умр йўлдошини йиллар давомида кутган минглаб аёлларимизни назарда тутганди. Шунинг учун Зулфия Зокирова хотираси учун ўрнатиладиган ёдгорликда барча ўзбек оналарининг тимсолини акс эттира олишдек масъулиятли вазифани олдик.

Қисқа вақт ичида қад ростлаган ёдгорлик монументида Зулфия Зокированинг ўғилларидан келган учбурчак шаклидаги 9 метрлик бешта «қоряхат» кўриниши. Уларнинг ҳар бирининг тепа қисмида урушга кетишдан олдин тишланган нон рамзи. Она ва келинлар ҳайкаллари 6-6,5 метр ва улар бронзадан ишланди.

Оқоридаги масъулият менга устозим Азамат Хатамовдан олган ўғитларим ва ёшликдаги орзуларимни амалга ошириш имкониятини яратиб берганлигини ҳис қилган ҳолда, ўзимга билдирилган ишончини оқладим. Камтарона меҳнатимдан мамнунман. Камтарлик қилмапти деб ўйламангу, албатта қилган ишларимдан ҳеч қачон кибрланмаман. Ўз олдимга янги-янги мақсадларни қўйган ҳолда олға интилавераман. Янги-янги лойиҳалар муаллифи сифатида халқимиз учун хизмат қилишда давом этаман.

«Матонат мадҳияси»га қадар ҳам кўплаб ишларимни халқимиз эътиборига ҳавола этганлигимни айтиб ўтмоқчиман. Мисол учун, «Адиблар хиёбони»даги Абдулла Қодирий, Абдулла Орипов, Озод Шарафиддинов, Абдулла Авлоний, Бердақ, Марғилондаги Эркин Воҳидов, Сирдарёдаги Ҳалима Худойбердиева каби адибларимиз ҳайкаллари шулар жумласидандир.

Асрор РЎЗИБОВ

Tavsiyanoma

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MUDOFAA VAZIRLIGIDA HARBIY
XIZMATCHILAR, XODIMLAR HAMDA
ULARNING OILA A'ZOLARINI IJTIMOY
QO'LLAB-QUVVATLASH VA MA'NAVIY-
RUHIY HOLATINI MUSTAHKAMLASH
MAQSADIDA HARBIYLARNING
FARZANDLARIGA OLIY TA'LIM
MUASSASALARIGA O'QISHGA KIRISH
UCHUN IMTIYOZLI TAVSIYANOMALARNI
TOPSHIRISH MAROSIMI O'TKAZILDI.
UNDA MUDOFAA VAZIRLIGI MARKAZIY
APPARATI HARBIY XIZMATCHILARI
HAMDA ULARNING OILA A'ZOLARI,
VAZIRLIK MAS'UL OFITSERLARI
ISHTIROK ETDI.

BILIM SARI QADAM

5 foizli kvota doirasida oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirishi uchun beriladi.

Bundan tashqari, harbiy xizmatni o'tashda halok bo'lgan, shuningdek, harbiy xizmatni o'tashda yarador bo'lgan, kontuziya, shikast olish natijasida nogiron bo'lib qolgan yoki kasalliklarga duchor bo'lgan harbiy xizmatchilarning farzandlariga oliy ta'lim muassasalarining bakalavriatiga davlat granti asosida tanlovsiz qabul qilinishi belgilab o'tilgan. Birgina o'tgan davr mobaynida 980 nafarga yaqin harbiy xizmatchining farzandlariga tavsiyanomalar berildi. Ularning 43 nafari esa oliy ta'lim muassasalarining bakalavriat bosqichiga davlat granti

polkovnik Mehridin Qo'chqorov tomonidan tantanali ravishda topshirildi.

– Albatta, harbiy xizmatchilarning farzandlari orasida bunday tavsiyanomalarga loyiqlari bisyor, – deydi Azizbek Sabirov. – Ochig'i, ushbu tavsiyanomani olishim men uchun kutilmagan hol bo'ldi. Shu sababdan bugungi hayajonimni so'z bilan ifoda etib bera olmayman. Bu biz uchun quvonchli, shuningdek, o'ziga xos mas'uliyat ham demakdir. Shuning uchun ham biz, yoshlar yaratilayotgan bu kabi imkoniyatlardan unumli foydalangan holda kelajakda o'z sohamizning yetuk kadrlari bo'lib yetishishga va'da beramiz.

Shuni alohida ta'kidlab o'tish kerak, aynan shu to'g'rida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 14-maydagi "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari harbiylari va ularning oila a'zolarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori imzolangan edi. Tavsiyanomalar

tanlov asosida mamlakat mudofaa qudratini mustahkamlashga munosib hissa qo'shgan, jangovar xizmatda va ilmiy faoliyatda muayyan natijalarga erishgan haqiqiy xizmatni o'tayotgan ofitserlarga, serjantlar va oddiy askarlar tarkibiga mansub kontrakt bo'yicha harbiy xizmatchilarning farzandlariga

asosida tanlovsiz qabul qilinishi to'g'risidagi tavsiyanomalarga ega bo'lishdi.

Mazkur marosimda ham 31 nafar yigit-qizga tavsiyanomalar vazirlikning Tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar bosh boshqarmasi boshlig'ining o'rinbosari – boshqarma boshlig'i

Tadbirso'ngida Qurolli Kuchlar Markaziy ashula va raqs ansambli xonandalari tomonidan kuy-qo'shiqlar sadosi yangradi. Bo'lajak talabalar esa bu kundan esdalik qolishi uchun suratlariga tushishdi.

Sherzod EGAMBERDIYEV,
"Vatanparvar"

O`quv-uslubiy yig`in

АЁЛ, ОИЛА, ҲАЁТ УЙҒУНЛИГИ

МАНА, БИР НЕЧА ЙИЛДИРКИ, МУДОФАА ВАЗИРЛИГИ ҲАРБИЙ ҚИСМ ВА МУАССАСАЛАРИДА ФАОЛИЯТ ЮРИТАЁТГАН ХОТИН-ҚИЗЛАР ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИНГ ОИЛА АЪЗОЛАРИ БИЛАН ИШЛАШ БЎЙИЧА ЕТАКЧИ МУТАХАССИСЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ БЎЙИЧА ЎҚУВ-УСЛУБИЙ ЙИҒИН ЎТКАЗИШ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛГАН. МАЗКУР ЙИҒИН СОҲАДА ИШ ФАОЛИЯТИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШДА МУҲИМ АҲАМИЯТ КАСБ ЭТАДИ.

Bahrom ABDURAHIMOV

фаолиятимиз самарадорлиги учун муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Етакчи мутахассис Юлдуз Гофурова:

– Аудитория Мудофаа вазирлиги тизимида хизмат қилаётган психологлардан иборат бўлади, дейишган эди, дея бироз ҳайронлигини билдирди психолог олим Р. Исмаилова. Уйланиб қолдим, биз, етакчи мутахассислар ҳам аслида психолог эмасми?! Яширишнинг ҳожати йўқ, муаммоли оилалар ҳам бор. Инсон психологиясини билмай туриб, муаммоларни ҳал этишда уларга кўмакчи бўла олмайсиз. Ҳаёт сермазмун машғулотлар, ўқув жараёнлари учун тадбир ташкилотчиларидан миннатдоримиз.

Етакчи мутахассис Покиза Валихонова:

– Ушбу ўқув-услубий йиғинни ўзига хос тажриба алмашув ҳам десак бўлади. Фаолиятлари эътироф этилган етакчи мутахассислар орасида ёшлар ҳам кўпчилик эканлигига гувоҳ бўлдик. Йиғин давомида улар эришган муваффақиятлар алоҳида тилга олиб ўтилди. Машғулотларда қуруқ, расмий маърузалар бўлмади, иштирокчиларнинг ҳар бирига ўз фикрини билдириш имкони берилди, қизғин баҳс-мунозаралар билан кечди, йиғин.

Икки кун давом этган ўқув-услубий йиғин якунида иштирокчиларга сертификатлар топширилди. Етакчи мутахассиснинг фаолияти самарадорлигини таъминлайдиган сертификатларни илмий-тадқиқот институти директорининг ўринбосари Ойниса Мусурмонова топширди.

Аёл, Оила, Ҳаёт уйғунлигини ўзида акс эттирган анор тасвири ҳам иштирокчиларнинг нозик таъбларига мос тушди.

Етакчи мутахассисларни полковник Меҳриддин Қўчқоров қутлади.

Инобат ИБРОҲИМОВА,
«Vatanparvar».
Зарифа ТУРДИЕВА,
Мудофаа вазирлиги
бош мутахассиси

Ўзбекистон Республикаси Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси билан ҳамкорликда «Оила ва хотин-қизлар» илмий-тадқиқот институтида таниқли олимлар, тадқиқотчилар иштирокида навбатдаги ўқув-услубий йиғин бўлиб ўтди. Илмий-тадқиқот институти ташкил этилганига кўп вақт бўлгани йўқ. Мазкур маърифат даргоҳининг илк малака оширувчилари Мудофаа вазирлиги тизимида фаолият кўрсатаётган етакчи мутахассислар бўлди.

Йиғин кун тартиби, унинг аҳамияти, кутилаётган натижалар ҳақида Мудофаа вазирлиги хотин-қизлар ва ҳарбий хизматчиларнинг оила аъзолари билан ишлаш бўйича бош мутахассиси Зулфия Мансурова маълумот берди. Шундан сўнг «Оила ва хотин-қизлар» илмий-тадқиқот институти директори Нодира Эгамбердиева, илмий ишлар бўйича директор ўринбосари Ойниса Мусурмонова оиланинг жамият ҳаётидаги ўрни, онанинг

тарбиячилик мақоми, бугунги тадбирнинг аҳамияти ҳақида мулоҳазаларини баён этдилар.

Дастлабки машғулотлардаёқ йиғин самарадорлигини ошириш мақсадида иштирокчилар гуруҳларга бўлинди. Педагогика фанлари номзоди, доцент Ҳусниддин Норкулов, психология фанлари номзодлари, доцентлар – Ҳасанбой Абдусаматов, Р. Исмайлованинг маърузалари катта қизиқиш билан тингланди.

Шунингдек, психологлар – Д. Мирҳамидова, Д. Аюбова томонидан ўтказилган «Оилада ижтимоий муаммолари мавжуд аёлларга амалий психологик ёрдам кўрсатиш» мавзусидаги психологик тренинглари, амалий машғулотлар ҳеч қимни лоқайд қолдирмади.

Эътибор берганмисиз, тақдирлаш маросимлари бир-бирига жуда ўхшаш бўлади. Аммо бу соҳада ана шу бир хилликни кўрмайсиз. Бугун рағбатлантирилганлар орасида кўпдан шу соҳада фидокорона меҳнат қилиб келаётган «Содиқ хизматлари учун» медали соҳибаси Тамара Маманова, Юлдуз Ғафуровалар қа-

торида Тошкент ҳарбий округидан Одина Одилова номи алоҳида тилга олинди. Қайси хизматлари учун, деган ҳақли савол туғилади. Унинг хизматлари шундаки, етакчи мутахассиснинг саъй-ҳаракатлари билан 193 киши иш билан таъминланган!

Бундан ташқари, 2021/2022 ўқув йили учун ғолиблар ҳам аниқланди. Соҳа фидойилари кўплигидан уларни аниқлаш бирмунча мушкуллик туғдирди. Шунинг учун фахрли учинчи ўринга икки киши – Гулноз Очилова, Шахло Камолжонова муносиб топилди.

Иккинчи ўрин Фароғат Ҳайитовага насиб этди.

Биринчи ўринни Шимоли-ғарбий ҳарбий округдан Азира Бекимбетова эгаллади.

Етакчи мутахассис Гулбаҳор Ҳабибуллаева:

– Ўқув-услубий йиғин жуда сермахсул кечди. Айниқса, «Оила ва хотин-қизлар» илмий-тадқиқот институтида ўтказилиши биз учун қутилмаган воқеа бўлди. Олимлар, психологлар суҳбатидан баҳраманд бўлдик. Булар барчаси кейинги

Адабиётимиз кундан кунга янги ёзувчилар, шоирлар билан бойимоқда. Янгича ёндашувлар, янгича қарашлар, ўлмас мавзулар билан қоришган асарлар яратилмоқда. Бугуннинг шундай ўзига хос йўналишига эга ёзувчиларидан бири Рахшона Аҳмедовадир.

Бу ёзувчини кўпчилигингиз ҳали яхши таниб улгурмаган бўлсангиз керак. Шунинг учун ижодкор ҳақида бироз маълумот бериб ўтишни лозим топдик. Адиба 1987 йил

11 апрелда Фарғона вилоятининг Ўзбекистон тумани Қайқубот қишлоғида туғилган. Дастлаб Жанубий

Кореянинг Пусан чет тиллари университетига таҳсил олди, кейинчалик эса Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети

Халқаро журналистика факультетини тамомлади.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг «Биринчи китобим» лойиҳасида «Орзу ва денгиз» номли илк китоби чоп этилган. Ҳозирда у Жанубий Кореянинг Сеул шаҳрида яшаб ижод қилмоқда.

Fikr va mulohazalaringizni
@Vatanparvargazetasi_bot
manziliga jo'natishingiz mumkin

«Мени кечир,

КУМИКО!»

Қуйида сизларни ёзувчининг «Соябон остида» китоби билан таништиришмоқчимиз. Китоб бир қанча ҳикоя ва қиссалардан иборат. Мазкур тўпلامга жамланган асарларда адибанинг жаҳонгашталиги, кўп юртлар ва одамларни ўргангани, кузатгани билинади. Осиё халқларининг гўзал, аммо ўта мураккаб олами очишда ёзувчи улар билан бирга ҳаёт кечиргани ҳикоя ва қиссаларнинг ҳаққоний ва табиий чиқишига сабаб бўлганини таъкидлаш жоиз.

ИНСОН ҚИДИРГАН ОВУНЧОҚ

Жамиятлар орасида турли тафовутлар бор. Ривожланган давлатларда кадрятларнинг жар ёқасига бориб қолгани ҳеч кимга сир эмас. Инсонлар бир-бириндан узоқлашиб, ўзларига бошқа овунчоқ қидирмоқдалар. Одамзоднинг ўз оиласидан ажраб чиқишини тўғри йўл деб билишяпти. Лекин инсон қалби доим меҳр ва ғамхўрликка муҳтож-ку. Нега ривожланишнинг чўққисидаги давлат вакиллари ёлғизликни севишади?! Уй ҳайвонларига ота-онасига бериши керак бўлган эътиборни беради. Менда бу фикр ва мулоҳазалар «Мени кечир, Кумико!» ҳикоясини ўқиганимдан сўнг пайдо бўлди. Ҳикояда ўзбек қизининг чет давлатда ўқиётган вақтида дугонаси билан бўлган дўстлик муносабатлари, ҳаётга бўлган қарашлари, оила хусусидаги фикрлари моҳирлик билан ифодаланган:

«— Шу бир жониворга нега бунча меҳр кўймасанг, ундан кўра турмушга чиқ, болали бўл, ана уларга меҳр берсанг бўлади.

— Турмуш қуриш менга эмас, — деди кулиб.

— Нега?

— Оила жиддий масала, ўйлаб кўришим керак, — деди у доимгидек кучугининг бошини силаб қўяркан.

...Бола ортиқча юк! Мен кучукдан хоҳлаган пайт воз кечишим мумкин, лекин боладан... кечиб бўлмайди».

«...Афсусда эдим. Билиб-билмай дугонам ҳаётини барбод қилиб қўйганимни энди тушунгандим. Айбдор эдим. Қалбимдан отилиб чиққан бир сўз тилимга кўчди: «Мени кечир, Кумико!»

НОМАЪЛУМ АЁЛ

Она қалби дунёнинг барча бурчакларида бир хил уради. Унинг оҳанги, ундан таралаётган меҳр ва зиёнинг чек-чегараси бўлмайди. У доим боласи учун қайғуриб яшайди. Чунки

она зоти табиатан шундай яратилган. Фарзандининг ютуқларида унинг меҳнати, сабри қанчалик аҳамиятли бўлмасин, «Боламнинг ўзи иқтидорли эди», дейди. Бу бутун дунё ОНАларининг фикри. Аммо, афсуски, фарзандларда онага бўлган муносабат ҳар хил. Онага кўрсатилаётган эътибор, берилаётган меҳр турлича. Гоҳида салбий, гоҳида ижобий. Сизу бизнинг назаримиз кексайган чоғида ёлғиз қолган оналарга тушганида юрагимиз ачишади, уни шу ҳолга ташлаб қўйган фарзандларини маломат қиламиз. Баъзи давлатларда эса бу оддий ҳол, яъни вояга етган фарзанд ўз ҳолича яшашни бошлайди.

Рахшона Аҳмедованинг «Номаълум аёл» ҳикоясида миллат оналари ҳақида сўз боради. Бири ўзбек онаси бўлса, иккинчиси корейс онаси. Иккиси ҳам фарзандларига борини берди, уларнинг қизиқишлари билан ошно бўлди, уларнинг нурли келажаги учун ҳаракат қилди. Аммо вақт ўтиб фарзандга кўрсатган меҳрнинг жавоби турли хил бўлди. Асарни ўқиганимизда бу ноҳақликни кўриб, кайфиятингиз тушади, «Нега, ахир у ҳам она-ку?!» деган хитоб бўғзингизни куйдиради.

«Фарзандларининг нимани яхши кўриши ҳақида тўлқинланиб гапираркан, она бечоранинг нимани яхши кўриши ҳақида ҳеч ким оғиз очмагани жаҳлимни чиқарди».

«Ортимга қарадим. Қайтишга қарор қилгандим. Мени уришса ҳам, урса ҳам майли. Онасиз қолмасам бўлгани. Балки, ўғай онам баданидаги кўкиш излар яна кўпайишини истамагандирман.

Дарвоза олдида онам илҳақ турарди. Ялангоёк... Бошидаги рўмоли силлиқиб, сал нарига тушиб қолган, тушганини-да сезмаган... У мени кўриб, ҳайрон қолди, бироқ ҳеч нима демади. Кўзларида ёш кўргандай эдим.

Шундан кейин мени бошқа уришмай қўйди. Укам ёмон иш қилса, чидарди, тишларини тишларига босганида ғижирлаб кетар, ёмон қарар, бироқ урмасди.

Қайсидир кун ёдимга тушиб, онам билагидан кўкиш изларни қидирдим, тополмадим».

ТУШУНАРСИЗ СЕВГИ ИЗҲОРИ

Гуллар билан боғлиқ шеърми, ҳикоями ўқиганимизда қалбингизга илиқлик сезиб киргандек бўлади. Бу ҳикоянинг қаҳрамонини гулшунос десак ҳам хато бўлмас. У гулларга шундай қизиқадики, ҳаётини уларсиз

тасаввур қилолмайди. Гулларнинг қандай маъно билдириши ҳақидаги билганлари сизу бизни ҳайратга солиши табиий.

«Мойчечак — ёшлик рамзи, чиннигуллар эса биринчи севги ва эҳтиросдан сўзлайди. Сарик чиннигуллар «Сиз мени хафа қилдингиз» деб гина қилаётгандек, пушти чиннигуллар эса «Мен сизни ҳеч қачон унутмайман», дейди. Пиёнгул — нафислик рамзи, унда яширин бир ниёт, пинҳоний туйғу мужассам. Оқ сумбул «Сиз гўзалсиз», дейди, сариғи эса ҳасаддан сўзлайди...»

Ҳикояда бундай маъноларни жуда кўп учратасиз. Қаҳрамон улкан қалб эгаси. У бошқа асарлардаги каби қаҳрамонликлар кўрсатмайди, кўплаб яхши хислатларини кўз-кўз қилмайди. У сиз ва мен сингари оддий, лекин камтар, камсуқум, соддадил инсон. У бошқаларни ўзидек тасаввур қилади. Айниқса, бошқалар ҳам мендек гулларнинг сўзларини тушунади, деб ўйлаши унинг энг катта хатоси эди.

Китобдан ўқиймиз:

«Бу дунёда гуллар кўп. Гуллар орқали инсон ўз севгисини ва ёки ҳурматини билдириши мумкин. Гуллар бизга кўп нарсани айтади, фақат уларни эшитмаймиз, холос. Гуллар аслида, одамларнинг бир-бирини тушуниб олиши ва ҳис-туйғуларини ифода этишига ёрдам бериш учун яратилган.

...Лекин гул дўконим тепасига катта ҳарфлар билан ёзиб қўйганман. «Бир-бирингизга гуллар ҳада этиб туринг. Зеро, одамлар гуллар тилини унутиб қўйишмасин».

Биз Рахшона Аҳмедованинг «Соябон остида» деб номланган ҳикоя ва қиссалар тўпلامидан жой олган бир қанча ҳикоялари ҳақида фикр юритдик. Эътиборли жиҳати шундаки, адибанинг барча асарларида Ватанга бўлган соғинч уфуриб туради. Унинг ўз юртидан узоқда бўлса ҳам ўзлигини йўқотмагани қувонарли. Ёзувчи ижоди билан таниш бўлган ўқувчи фикримни қўллаб-қувватлаши шубҳасиз.

Азиз газетхон, биз сизни тўпلامдан жой олган энг яхши асарлар билан таништирадик. Сиз ёзувчининг қалб кечинмаларини яхшироқ англашни истасангиз, ушбу китобни албатта муролаа қилинг. Балки, сиз саралаб оладиган ҳикоялар номи ўзгарар. Сабаби ҳар бир китобхоннинг ўз диди ва қарашлари мавжуд.

Муаттар МЕЛИЕВА,
«Vatanparvar»

18-may – Xalqaro muzeylar kuni

Хар бир давлат тараққиёт сари интилар экан, доимо ўз тарихига назар ташлаб, миллатнинг урф-одатлари, анъаналари, қадриятлари ва маданий мерос ҳисобланган ёдгорликларни ўрганишга ва уларни сақлаб қолишга интилиши табиий. Миллатнинг тарихи ва маданий меросини асраб-авайлашда музейларнинг ўрни бекиёс. Чунки ёш авлодни комил инсон сифатида тарбиялашда, аجدодларимиз ва аллома боболаримизнинг босиб ўтган йўлларини барчага ўрнак қилиб кўрсатишда бу каби сирли масканлар аҳамиятини ҳеч бир нарса билан қиёслаб бўлмайд.

Ўзбекистон музейлари 130 йиллик тарихга эга. Республикада жами 124 та музей ва унинг филиаллари фаолият юритиб, шундан 49 таси асосий музейлар, 75 таси филиаллардир. Шунингдек, музейларнинг 7 таси бевосита музей-қўриқхоналар ҳисобланади.

Сўнги 4 йил давомида республика бўйича 11 та янги музейлар ташкил этилди (*Мўйноқ Экология музейи, Шахрисабз шаҳридаги «Мақом музейи», Эркин Воҳидов уй-музейи, Мутал Бурхонов уй-музейи, Хазиний уй-музейи, Абдулла Қодирий меъморал музейи, Абдулла Қодирий уй-музейи, Эргаш Жуманбулбул ўғли ёдгорлиги музейи, Бердақ номидаги Қорақалпоқ адабиёти тарихи давлат музейи, Маҳмудхўжа Бехбудий уй-музейи, Тошкент тумани тарихи музейи*).

Мамлакатимизда музейлар соҳасидаги ҳуқуқий муносабатлар Ўзбекистон Республикасининг 2008 йилги «Музейлар тўғрисида»ги қонуни билан тартибга солиниб келинмоқда.

Шу билан бирга, сўнги йилларда музейлар фаолиятини такомиллаштиришга қаратилган қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

ХАЛҚ ТАРИХИНИНГ КЎЗГУСИ

Президентимиз ташаббуси билан 2017–2027 йиллар давомида музей ашёларини ишончли сақлаш, ташриф буюрувчилар, хусусан, имконияти чекланган шахслар учун қулай шарт-шароитлар яратиш, туристларга хизмат кўрсатишни ривожлантириш, архитектура-режалаштириш, интерьер, дизайн ва ландшафт ечимларига эътибор қаратган ҳолда ҳар бир музей биносининг эскиз лойиҳасини музейнинг йўналиши ва мазмун-моҳиятидан келиб чиққан ҳолда тасдиқлашни назарда тутувчи 10 йиллик давлат дастури қабул қилинди.

Ўзбекистонда музейлар жамиятнинг маънавий савиясини оширишга хизмат қилувчи ижтимоий-маданий институт сифатида алоҳида ўрин тутишини инobatга олган ҳолда, мазкур соҳада рақамли технологиялар имкониятларидан кенг фойдаланиш орқали жаҳоннинг ривожланган мамлакатлари музейлари тизимида қўшилишини таъминлаш муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Дунёнинг ривожланган ва бой тарихга эга давлатлари ўз музейлари фаолиятини такомиллаштириш орқали улардан мамлакатнинг туристик салоҳиятини ривожлантириш борасидаги имкониятларидан фойдаланиб келмоқда. Бунинг натижасида, умуминсоний қадриятларнинг аҳамияти ортиб бораётган глобаллашув жараёнида дунё тарихи ва маданияти учун аҳамиятли бўлган моддий ва маънавий ёдгорликларни кенг оммага тарғиб қилиш жараёни кучаймоқда. Буни амалга оширишнинг энг самарали йўлларида бири сифатида эса жаҳонда музейларни виртуаллаштириш амалиёти кенг қўлланилмоқда.

Виртуал музейлар орқали дунёнинг исталган чеккасида бўлган инсон музейдаги маданий мерос объектлари ва экспонатларнинг 3D тасвири билан танишиб чиқиш ҳамда экспонатлар ҳақида умумий визуал тушунчага эга бўлиш имкониятини қўлга киритади. Музейларнинг ягона платформа ва дастурлари яратилган бўлиб, мазкур ахборот тизимлари орқали уларнинг фаолияти ҳақида ташриф буюрувчиларда

маълумотлар шаклланиб боришининг гувоҳи бўлишимиз мумкин.

Ўзбекистон амалий санъат ва ҳунармандчилик тарихи давлат музейи мисолида таҳлил қиладиган бўлсак, бугунги кунда пандемиядан сўнг музейга сайёҳларни қайтариш, улар учун замон талаблари даражасида қулайликлар яратиш, халқро тажрибадан келиб чиққан ҳолда экспозиция шароитларини яхшилаш, музей фонд захира хоналарини кенгайтириш юзасидан қатор лойиҳалар ишлаб чиқилмоқда. Шунингдек, аҳолининг кенг қатламига жалб қилиш мақсадида музейда мунтазам равишда «Музейда тун», «OPEN AIR FEST», ҳунармандлар ярмаркалари, Жаз концертлари каби қатор маданий-маърифий, кўнгилочар тадбирлар, кўчма кўргазмалар ташкил этиб келинмоқда.

Пандемиядан сўнг чегараларнинг очилиши, туризм соҳасини тиклаш мақсадида қабул қилинган қарорлар ва кўрилаётган чора-тадбирлар натижасида 2022 йилнинг ўтган даври мобайнида ушбу музейга 8 мингга яқин сайёҳ ташриф буюрди. Шундан

2,5 мингга яқинини маҳаллий аҳоли вакиллари ташкил этади. Бу ўтган йилнинг мос даври билан солиштирганда 2,5 баробарга кўп.

Музейлар ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш мақсадида мамлакатимизнинг кўзга кўринган бир қатор музейлари, жумладан, Қўқон давлат музей қўриқхонаси, Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари давлат музейи билан ҳамкорлик меморандумлари имзоланди ва бундай ҳамкорлик алоқаларини бошқа музейлар билан ҳам ўрнатиш мақсадида зарур чоралар кўрилмоқда.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, 2021–2022 йиллар давомида Ўзбекистон амалий санъат ва ҳунармандчилик тарихи давлат музейида 60 дан зиёд маънавий-маърифий тадбирлар ва кўргазмалар ташкил этилган бўлиб, шулардан 9 таси йирик тадбирлар, 21 га яқин кўргазмалар, қолган 30 тасини эса музейда бўлиб ўтган маданий-маърифий учрашувлар ташкил этади.

Музейларни кенг оммага тарғиб қилиш, ташриф буюрувчиларнинг сонини янада ортишида оммавий ахборот воситаларининг ҳам ўрни бекиёсдир. Шу жумладан, музейда доимий равишда музей фаолиятини ёритувчи, уни тарғиб қилувчи махсус видеороликлар суратга олиб борилади. Биргина шу йилнинг ўзида 10 га яқин музей тўғрисидаги видеороликлар тайёрланди. Бундан ташқари, музей ҳаёти, унда бўлаётган жараёнлар, тадбирлар ҳақидаги маълумотларни мунтазам равишда музей ижтимоий тармоқлари орқали кузатиб бориш мумкин.

Ҳозиргача музейни Virtual-sayohat орқали турли мамлакатлардан 32 мингга яқин инсонлар томоша қилишган.

Нодирабегим СОБИРОВА,
Ўзбекистон амалий санъат ва ҳунармандчилик тарихи давлат музейи матбуот котиби

Posbonga aytar so'zim

«Ватан тасвири бир асарга сиғмайди»

– **Рустам ака, илк чизган расмингиз эсингиздами?**

– Бизнинг уйимиз Амударёга яқин жойлашган эди. Шу дарё қирғоқларида текис қумликлар бўларди. Шу қумликка қоғоз каби таёқчалар билан ҳар хил расмлар чизар эдим. Шунингдек, нақш гуллари чизишни яхши кўрардим.

Иккинчи синфда ўқиб юрганимда акам менга Ҳамид Олимжоннинг «Ойгул билан Бахтиёр» эртақ-достонини совға қилган. Шу китобдаги расмлар мени ўзига ром қилди. Шундан буён ранглар оламидаман.

– **Айтишларича, биринчи синфда синфдошларингизга ҳуснихатдан, қизларга каштага нақш чизишдан сабоқ берган экансиз?**

– У пайтларда махсус дафтарга ҳарфларни ёзиб келиш уй вазифаси қилиб бериларди. Менинг ёзган ҳарфларим ўқитувчимга маъқул бўлиб мақтаб кўяр, кўпинча доскага чиқиб ёзиб кўрсатишимни

яна билим олиш мақсадида Харьков бадий-саноат институтига ўқишга кирдим. Оилавий шароитим туфайли 3-босқичда ўқишимни Островский номидаги Тошкент театр ва рассомчилик институтига кўчирдим.

– **Италиялик элчихоним бир асарингизга узоқ тикилиб, муаллифни топиб беришларини сўраган экан? Нега?**

– Ўшанда мустақиллигимизнинг илк йиллари эди. Эски шаҳарга бағишланган асарим кўргазмада намойиш этилаётганди. Бу асарда қадимги тор кўчаларнинг кун ботиш пайтидаги ҳолати тасвирланган. Хоним асаримни кўрган заҳотиёқ сотиб олган ва муаллифни топиб беришни сўраган. Бир ой чамаси мени қидириб, уйимга келган эди. «Италияда бўлганмисан?» – деб сўради. Мен бу давлатда бўлмаганлигимни айтганимда роса ҳайрон бўлганди. Чизганларим унинг тушида кўринган манзара экан.

– **Ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда тасвирий санъатнинг ўрни ҳақида...**

– Тасвирий санъат пайдо бўлганидан бошлаб, тарбияга хизмат қилган. Манзарани эшитиш бошқа, ўз кўзинг билан кўриш бошқа. Яхши асар ҳар қандай киши қалбини тўлқинлантиради, унинг ҳаётга қизиқишини оширади, эстетик ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашга хизмат қилади. Тасвирий санъат асрлар давомида инсон ҳаёти, турмуш тарзи, воқеалар, маросимлар

ҳақида маълумот ва билим беришга хизмат қилиб келмоқда.

– **Сизнингча, Ватаннинг сурати бир асарга жойлашадими?**

– Менимча, онамиз, отамиз, яқинларимиз қиёфаси, чор-атроф манзараси – Ватан. Демак, шундай экан, Ватан тасвири бир асарга сиғмайди. Сиғдириб бўлмайди. Биз, мусаввирлар ҳали Ватанимизни тўлақонли чизиб бера олганимиз йўқ. Бироқ кўл қовуштириб ўтирган эмасмиз. Изланыпмиз, ҳаракат қиляпмиз.

– **Амир Темур, Бобур, Спитамен, Тўмарис, Жалолиддин Мангуберди портретларининг яратилиши борасида қисқача гапириб берсангиз.**

– Бу шахсларнинг портретини яратиш осон бўлмади. Бунинг учун икки ярим минг йиллик тарихимизни ўрганишга тўғри келди. Албатта, кўп китобларни ўқиш, синчиклаб маълумотлар йиғиш зарур бўлди. Бунга тарихчиларимизнинг маслаҳати, ёзган мақолалари, китоблари, фильмлар менга катта ёрдам берди.

– **Армияга борганмисиз?**

– Ўқишни битирганимдан кейин ҳамма қатори ҳарбий хизматга қақи-

СУҲБАТДОШ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ:

Рустам ХУДАЙБЕРГАНОВ – Ўзбекистон халқ рассоми, профессор.

1946 йил Хоразм вилоятининг Урганч тумани Юқори Дўрман қишлоғида туғилган. Тошкент давлат педагогика, Тошкент театр ва рассомчилик институтларида ўқиган. Асарлари 1979 йилдан бошлаб республика ва хориждаги кўргазмаларда намойиш қилинган. Халқаро рассомлар конфедерацияси ҳамда Ўзбекистон Бадий академияси аъзоси. «Амир Темур портрети», «Бобур», «Гулбадан бегим», «Жалолиддин Мангуберди», «Султон Абдусайд мирзо», «Тўмарис», «Феруз портрети», «Ал-Хоразмий», «Ал-Беруний», «Ибн Сино», «Огаҳий», «Асло таслим бўлмаймиз!» каби ўнлаб тарихий асарлар муаллифи.

Унинг ижод намуналари Ўзбекистон музейлари ва картиналар галереяси ҳамда Америка, Франция, Канада, Хитой, Япония, Англия, Германия, Италия, Туркия, Швейцария, Ҳиндистон, Корея каби йигирмага яқин мамлакат галереясида, шунингдек, шахсий коллекцияларда сақланмоқда.

рилдим. Волгоград шаҳри атрофидаги ҳарбий қисмда хизмат қилдим. Фаолиятим давомида кўп мақтовлар эшитдим. Чунки олий маълумотли мутахассис сифатида дивизия штабида «Катта лаборант-техник чизмачи» лавозимида офицерлар билан бир қаторда ўз вазифамни бажардим. Мени ҳарбий хизматни давом эттиришга таклиф қилдилар. Аммо менинг асосий мақсадим расм бўлиш эди.

– **Ватанимиз посбонларига тилакларингиз...**

– Юртимиз тинчлиги, мамлакатимиз мустақиллиги ҳимоясида турган мард йигитларга ҳавасим келади. Замонавий ҳарбий қурооллар билан таъминланганини, хизмат ва яшаш шароитлари орзу қиладиган даражада эканлигини кўриб, хурсанд бўлман. Элимизнинг ишончига муносиб хизмат қилишсин. Бу йўлда уларга метин ирода, куч-қувват ҳамда омад тилайман!

Суҳбатдош
Абдураззоқ ОБРЎЕВ,
истеъфодаги подполковник,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган журналист

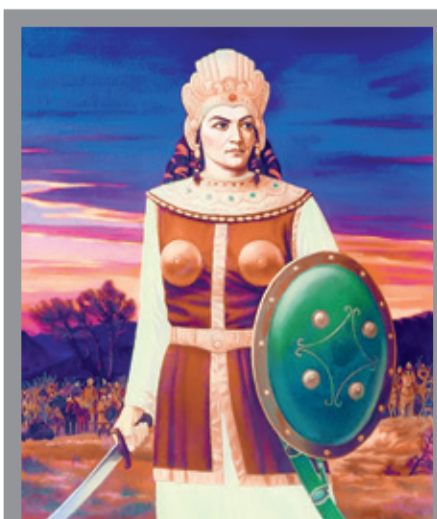

сўрарди. Меҳнат дарсида қизлар дастурмол ёки матога гул чизиб беришимни илтимос қилишарди. Мен уларга қўлимдан келганча чизиб берардим.

– **Сизнинг машҳур рассом бўлиб етишишингизда ким ва нима муҳим роль уйнаган?**

– Биз ўқиган пайтларда мактабимизда расм дарси ўқитилмаган. Ўқитувчи ҳам йўқ эди. Олтинчи синфда ўқиб юрганимда синфдошларимдан бири янги келган шаҳарлик адабиёт ўқитувчимизга менинг расм чизиб юришимни айтган экан. Ўқитувчимиз мени доскага чақириб синаб кўрди-да, қўллаб-қувватлади, маслаҳатлар берди. Ота-онам йўл узоқ ва ёш бўлганим учун мени Тошкентга юборишмади. Ўқувчилик давримда колхозчи, сувчи, боғбон, тракторчи, киномеханик бўлиб ишлаганман.

11-синфни битирганимдан кейин ҳозирги Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университетида «расм, чизмачилик ва меҳнат ўқитувчиси ихтисослиги» бўйича ҳужжат топширдим. Тошкентлик рассомдан икки ой сабоқ олиб, имтиҳонлардан муваффақиятли ўтдим. Кейинчалик

Malaka

ALISHER NAVOIY
NOMIDAGI TOSHKENT
DAVLAT O‘ZBEK TILI VA
ADABIYOTI UNIVERSITETI
HUZURIDAGI DAVLAT
TILIDA ISH YURITISH
ASOSLARINI O‘QITISH VA
MALAKASINI OSHIRISH
MARKAZIDA BIR GURUH
HARBIY XIZMATCHILARNING
MALAKASI OSHIRILMOQDA.

HARBIY ATAMASHUNOSLIK RIVOJLANTIRILADI

Bundan ko‘zlangan asosiy maqsad Mudofaa va boshqa vazirliklar, idoralar hamda Fanlar akademiyasining harbiy

atamashunoslik bo‘yicha yetuk olim va mutaxassislaridan iborat ishchi guruhi tomonidan zamonaviy harbiy atamalarning davlat tilidagi muqobillarini

ishlab chiqish, ularni iste‘molga kiritish va bir xil shaklda qo‘llanilishini ta‘minlashdan iborat.

Ta‘kidlash joizki, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 12-iyuldagi “O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari va huquqni muhofaza qiluvchi organlari tizimida davlat tilining qo‘llanilishini kengaytirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi farmoyishida bu borada soha mutaxassislarining oldiga bir qancha vazifalar yuklatilgan. Qurolli Kuchlar va huquqni muhofaza qiluvchi organlar tizimida qo‘llanilayotgan harbiy atamalarni xatlovdan o‘tkazish, ularni ma‘no-mohiyati, kelib chiqish tarixi va lingvistik asoslarini ilmiy nuqtayi nazardan tahlil etish, boy umumturkiy harbiy atamalar tizimini o‘rganish shular jumlasidandir.

– Jahondagi ko‘plab davlatlarda harbiy atamalarning shakllanishi uchun asos vazifasini o‘tagan so‘z va birikmalarni

aniqlab, munosiblarini tanlab olish, amalda qo‘llanilayotgan harbiy atamalarning davlat tilidagi ilmiy asoslangan muqobillari hamda harbiy xizmatchi (*xodim*)larning davlat tilidagi murojaat shakllarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish bo‘yicha takliflar tayyorlash har qachongidan-da dolzarb masala bo‘lib turibdi, – deydi markaz direktori Inomjon Azimov. – Shu ma‘noda kadrlarning malakasini oshirish barobarida ularga harbiy atamalar etimologiyasi, ularning davlat tilidagi muqobillari bo‘yicha ilmiy qo‘llanma hamda yagona qomusini tayyorlash, jamoatchilik va kasbiy faoliyat jarayonida davlat tili imkoniyatlaridan to‘g‘ri foydalanish bo‘yicha amaliy tavsiyalar berildi.

Mayor Sherqo‘zi HAKIMOV

Huquqiy profilaktika

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
HARBIY PROKURATURASI
TOMONIDAN QUROLLI
KUCHLAR TARKIBIDAGI
VAZIRLIK VA IDORALAR,
ULAR TARKIBIDAGI HARBIY
QISM VA MUASSASALARDA
HUQUQBUZARLIK VA
JINOYATCHILIKNING
OLDINI OLIH YUZASIDAN
MUNTAZAM RAVISHDA
PROFILAKTIK TADBIRLAR
O‘TKAZIB KELINMOQDA.

VATANPARVARLIK VA ADOLAT YO‘LIDA

Navbatdagi tadbir O‘zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi, Milliy gvardiya qo‘mondonligi, Respublika Harbiy sudi hamda boshqa huquqni muhofaza qiluvchi organ vakillari tomonidan Milliy gvardiyaning Toshkent shahar boshqarmasida o‘tkazildi.

Profilaktik tadbirda Milliy gvardiyaning Toshkent shahar hamda Qo‘riqlash boshqarmalari tizimida xizmat qilayotgan rahbar xodimlari ishtirok etdi.

Tadbirda xodimlarda vatanparvarlik va adolat tuyg‘usini yanada mustahkamlash, har

qanday shakldagi jinoyatlarning oldini olish, korrupsiya holatlariga qarshi kurashish, harbiy intizomni mustahkamlash masalalariga asosiy urg‘u berildi.

Shuningdek, tadbirda xodimlarning turmush va xizmatda yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan muammolar yechimi yuzasidan batafsil ma‘lumotlar berildi.

**Adliya polkovnigi
Sherzod HAYITOV,
O‘zbekiston Respublikasi
Harbiy prokurorining
katta yordamchisi**

O`tmish haqiqatlari

Мутрибий «Нусхайи зебойи Жаҳонгир» тазкирасини Жаҳонгир бин Акбар бин Ҳумоюн бин Бобур подшоҳга бағишлагани учун унда темурийлар авлодлари ва улар томонидан қилинган хайрли ишлар, уларнинг адабиёт-маданият тарихида қолдирган ёдгорликлари ҳақидаги маълумотларни акс эттиради. Мутрибий хабарига қараганда, самарқандлик Ҳожи Дўст Муҳаммад Равғангар 977 ҳижрий (1570) йили Акбар подшоҳ ҳузуринида бўлганида унга Улуғбек расадхонаси ҳақида ҳам сўзлаб берган.

«Абдуллонома» муаллифининг ёзишича, Амир Қулбобо Кўкалтош Абдуллахон буйруғига биноан 986 йил Рамазон (1578 йил ноябрь) ойдан мазкур китобнинг биринчи мақола-си тугалланаётган 995 (1586–1587) йилгача Самарқандда «буюк амир (Темур) ва унинг авлодларидан қолган ҳамда бузилиш ва вайронликка юз қўйган иморатларни тuzатишга тиришқоқлик кўрсатмоқда» экан. Ҳофиз Таниш Бухорий бу пайтда Улуғбек расадхонасининг бузилгани ҳақида бирон сўз айтмайди, аксинча, бундай иморатлар таъмирланаётганини таъкидлайди. Демак, бу даврларда ҳали расадхона сақланиб турган экан. Бизни қизиқтирган мавзу — расадхонанинг қачон бутунлай бузиб ташлангани хабарини эса «Нусхайи зебойи Жаҳонгир»даги ушбу парча маълумотлари ҳикоя қилади:

«Шухратий Миёнқолий. Мулло Боқий Гўримирий нисбаси билан танилган. Беқайдлик хислатидан холи эмас эди. Шунинг учун ҳам ўзига Шухратий деб тахаллус қўйган эди. Ҳамиша лаванд (бузуқи) ва хабиса (ярамас хулқли)лар билан ўтириб-ту-

Шухратий бу сўзни қабул қилиб, дўстининг пичоғини олиб, ярим тунда шаҳар қалъаси деворидан ошиб тушибди ва расадхона ичига кириб, белги қўйиб чиқибди. Бу манзил ичида Шухратийнинг жинларни кўргани воқеасини бир бошдан сўзлаб ўтирсак, анча вақтимизни олади. Лекин шунда жин таъсиридан унинг бир кўзи айбли бўлиб қолган эди.

Фақат угина эмас, балки жуда кўп кишилар бундай довуракликка тиришиб, жонларини зое қилдилар. Шулардан бири Фарҳод хабиса бўлиб, у ҳам бир ўтиришда рақиб билан шарт бойлашиб, кўлида қозик, расадхонанинг шипига фалак табақалари, иқлимлар сурати чизилган хонасига кирибди ва қозикни деворга қоқаётиб, билмасдан, тўнининг этагини ҳам қозикқа қўшиб деворга маҳкамлабди. Табиийки, ўрнидан тураётганда кимдир этагидан ушлаб тортаётгандек бўлган, у эса зим-зиё қоронғилик ва ярим тунда, кундузи одамлардан эшитиб юрган жинлар бўлса керак, деб ўйлаган чоғи, шу заҳотиёқ ўтакаси ёрилиб, жойидаёқ жон берган.

Аммо таажжубга лойиқ бир воқеа содир бўлган эди: Султон Саъидхоннинг тўпчибоши си ва биз номини юқорида тилга олган Мир Тулак ўша ўтар тор жойдан отда ўтган ва бир тўн билан мукофотланган эди.

Ҳожибий Отолиқ Дўрмон (мазкур расадхона ғиштларидан) бу бузилган тоқ ёнига яна бир тоқ курдирди. Лекин бир-роз вақтдан сўнг сув тошқини рўй бериб, уни таг-туғи билан қўпориб ташлади. Шодмулк Оқо тоқи эса бугунги бир минг ўттиз олтинчи (1036/1627–1628) йилгача ўз охириги ҳолича сақланиб турибди.

Мулло Шухратий охирида тавба қилиб, аҳли аёллик бўлиб ва Миёнқолийда деҳқончилик ишлари билан шуғулланиб юрарди. Тўққиз юз етмиш иккинчи (972/1565) йили тарқалган ва кўпчилигининг ёстиғини қуритган вабо қирғинида хотини иккаласи бир кунда ўлиб кетдилар...»

Ҳожибий Отолиқ Дўрмон ким ўзи? «Абдуллонома» муаллифи унинг Дўст-той Ҳожи бин Жонвафобий Дўрмоннинг ўғли экани, Абдуллахоннинг Самарқанд, Тошкентни Кўчқинчиҳон ва Севинчхожаҳон авлодларидан тортиб олиш ва бошқа қанча урушларда жонбозлик кўрсатганини ёзади.

Мутрибий «Тазкират уш-шуаро»да Ҳожибий Отолиқ Дўрмонга махсус тўхталиб, шундай ёзади:

«Ҳожибий Отолиқ Дўрмон ўз шеърларида «Ҳожи» тахаллусини қўллайди, аммо асл номи Малик Муҳаммад-бий, болалигида отаси билан ҳажга бориб келгани сабабли «Ҳожибий»

УЛУҒБЕК РАСАДХОНАСИНИ КИМ БУЗДИРГАН?

лақаби билан танилган. Шоирлар ва фозилларга, умуман, барча халойиққа кўп яхшиликлар кўрсатарди. Кўп йиллар жаннатмонанд Самарқанд мулки ҳукуматида мансуб турди. Шаҳид Абдулмўмин замонида Ҳирот ҳукуматини бошқарди. Ўша ерда қизилбошлар билан бўлган жангда шаҳидлик шарбатини татида. Камина баъзида Самарқандда ҳузурларига бориб турар, манави сингари мувашшаҳ ғазал ва қасидаларни ўтқариб, қўлларидан от, чакмон, пул ва салла каби инъомлар олардим».

«Нусхайи зебойи Жаҳонгир»нинг бошида Мутрибий Ҳожибий Отолиқ ҳақида куйидагиларни ҳам ёзиб ўтган:

«Самарқанд аҳолиси... ҳайит ва Наврўз байрамлари... шу майдон (Гўри Мир ёнида) йиғилар эканлар ва бу одат... Ибодулло султон салтанати давригача расм бўлди, Ҳожибий Отолиқнинг Самарқандда ҳокимлиги замонида эса унинг ҳукмига биноан... бу ерда йиғилиш тўхташиб қўйилди. Сабаби шунда эдики, бу ерга келган оломон одоб деган нарсани унутиб, бўшаниш учун ушбу нурга тўла даҳма устига чиқишни одат қилиб олган, бу ёмон қилиқ мазкур амирни ғазаблантириб, шундай буйруқ чиқарганлар».

«Абдуллонома» маълумотида қараганда, Ҳожибий Отолиқ Дўрмон Абдуллахоннинг 1572 йил ёзи ва 1578 йил кузидаги Самарқандга, 1579 йил баҳоридаги Тошкентга юришида қатнашади, у бу урушга Балхдан чақирилиб, Тошкент қамалида Балх ва унинг атрофларидан келган Абдуллахонга қарашли лашкарга қўмондонлик қилади. Ўша 1579 йил мартада Абдуллахон Тошкент ҳокимлигига акаси Дўстум (Абдулқуддус) султонни ўтқазганда, шу вилоятнинг молиявий ва ҳарбий ишларини бошқариш учун Ҳожибийни Дўстум султонга отилиқ қилиб тайинлайди.

«Мусаххир ил-билод» асарида Самарқанд ҳокими Ибодулло султон ўлими рўй берган 1585 йил сентябрда Ҳожибий Отолиқнинг Самарқанд ҳукуматида девонбеги вазифасини бажараётгани айтилади. Ҳожибий Отолиқнинг Самарқандда шу вилоят ҳокимлигига тайинланиши, афтидан, 1585 йил охирида рўй берган.

«Нусхайи зебойи Жаҳонгир» маълумотларига мурожаат қилиб, амир Ҳожибий Отолиқ ҳаёти сўнгига яна бир бор назар ташлаймиз:

«Дўст Вафобий Отолиқ Дўрмоннинг чиройли зикри. Амир ул-умаро Ҳожибий Отолиқнинг етук ўғли. Отасининг улуғворлиги Абдуллахон замони (1561–1598 йиллар)да қуёшдек равшан эди. Йигирма беш йил Самарқанд ҳокимлиги мансабига мансуб туриб, адолат билан иш юргизди. Фозилларга тарбиятлар кўргазгучи ва заифларни ҳимоят қилгучи бўлиб, Самарқанд унинг ҳукумати айёмида Мовароуннаҳр

шаҳарларининг рашқини келтирадиган жойга айланганди. Абдулмўминхон замонида (1598 йил) Балх вилояти ҳокимлиги мансабига ҳам мансуб турди. Сўнг шу хон замонида Дор ус-салтана Ҳирот ҳукуматини бошқариш даражасигача кўтарилди. Абдулмўминхон ўлдирилгач (1598 йил август ойи боши), Шоҳ Аббоснинг шу шаҳарни истило қилиш пайтидаги жангда ўша вилоятда Динмуҳаммадхон бин Жонихон (аштархоний) билан бирга шаҳид бўлган... Ўғли ушбу 1035 (1627) йили... Бадахшон вилоятининг Қундуз туманида ҳукумат мансабига ўтирибди».

Демак, Ҳожибий Отолиқ Улуғбек расадхонасини 1588—1598 йиллар орасида, аниқроғи, 1590—1592 йиллари буздирган.

Самарқанд шаҳри ободончилиги учун шунча ишлар қилган ва шоиру олимларга ҳомий бўлган, ўзи ҳам гўзал ғазаллар ёзиб, номи ва отаси номи тазкираларга тушган амир Ҳожибий Отолиқ омиё одамларнинг ноҳўя қилиқларига жаҳл қилмасдан расадхонани буздирмай сақлаши мумкинми?

Тўғри, Ҳасанхонжа Нисорий ёзганидек, Улуғбек мирзо ва унинг устозу шогирдлари вафотидан сўнг «ҳеч ким расад боғламоққа муваффақ бўлмаган» ва Мутрибий гувоҳлик беришича, ҳақиқатан ҳам расадхона хароба бир жойга айланиб қолиб, ундан фойдалана олмаганлар. Бундай қараганда, Ҳожибий Отолиқ масаланинг айнан шу томонларини ўйлаб иш кўргандек. Яна савол туғилади: ахир, барибир, ўша 1588—1592 йилларгача, яъни 150 йил мобайнида расадхона бузилмай турган-ку! Бу давр оралиғида Самарқандда темурийлардан ташқари ҳар хил — гоҳ оқил, гоҳ инжиқтабиат шайбонийлар ҳам ҳокимлик қилган-ку? Аммо улар ҳам расадхонани буздирмаганлар. Бу ҳақда бош хон Абдуллахоннинг ҳам буйруғи бўлмаганини юқорида кўрдик, бор бўлса, Ҳофиз Таниш Бухорий ва Мутрибий бирор баҳона билан ёзган бўлардилар. Демак, Ҳожибий Отолиқнинг бу ишини ҳеч ҳам оқлаб бўлмайди. Ахир кўпrik таъмири шу ғиштларга қараб қолганмиди? Нима, Улуғбек мирзонинг аччиқ қисматида ўхшаб, бу ҳам бир тақдирнинг илм-фан, маданият аҳлига берган оғир зарбаси ва қаттиқ синовими? Ёки Бегуний бобомиз минг йил олдин бутун бир рисола бағишлаган Бомиён тоғидаги Будда ҳайкалининг жоҳиллар томонидан яксон этилиши каби башариятни огоҳлантиришимиз? Билмадим, аммо ҳар ҳолда, расадхона сақланиб қолганда, ушбу мустақил замонамизда бизга яна бир бор ифтихор ва илҳом туйғусини бағишлаши шубҳасиз эди.

Исмоил БЕКЖОН,
шарқшунос

рарди. Самарқанднинг хожа Холдор деган машҳур бир ўспиринига кўн-гил берганди. Баҳор кунларининг бирида шу дўсти билан маст ҳолда Самарқанднинг Байни тоқайни ёнидан ўтиб бораётганида кўрдим. Қарасам, дўсти итининг бўйинбоғини ўз бўйнига боғлаб олибди, орқасидан эса хожа Холдор уни шикорчи итдай олдига солиб, гўё овга кетаётгандек бораётди. Шухратий маст ҳолатида ушбу байтни айтмоқда эди. Назм:

Саги ту аз ҳама дар
олами вафо беҳтар,
Агар саги ту набошим
саг зи мо беҳтар.

(Мазмуни: Вафо оламида итингдир барчадин авлороқ, Итинг бўлмасак агар, ит бўлсин биздан аълороқ.)

Шухратий ўта довурак ва кўркмас одам эди. Бир оқшомги ўтиришда хожа Холдор унга:

— Шухратий, шаҳид Султон Улуғбек мирзо расадхонаси ичида жуда кўрқинчли бир жой бор, деб эшитаман. Баъзи довурак одамлар ўша ергача кириб, белги қўйиб чиққанмиш. Сен ҳам мана шу пичоғимни белги сифатида қўйиб чиқа оласанми? — дебди.

ISHONCH BILAN ZABT ETILDI

**POYTAXTIMIZNING
OLMAZOR
TUMANIDA
JOYLASHGAN "G'ALABA
BOG'I" YODGORLIK
MAJMUASIDA MUDOFAA,
ICHKI ISHLAR, FAVQULODDA
VAZIYATLAR VAZIRLIKLARI,
DAVLAT XAVFSIZLIK XIZMATI, DAVLAT
BOJXONA QO'MITASI, PREZIDENT
DAVLAT XAVFSIZLIK XIZMATI, MILLIY
GVARDIYA HARBIY XIZMATCHILARI VA
XODIMLARI, QUROLLI KUCHLAR
FAXRIYLARI HAMDA TURLI
VAZIRLIK VA TASHKIOTLARDAN
KELGAN MEHMONLAR,
POYTAXTIMIZNING
SPORTGA BEFARQ
BO'LMAGAN KO'NGILLI
FUQAROLARI JAM
BO'LDI.**

Nihoyat, "G'alaba bog'i" hududida "Men g'olib" shiori ostidagi sport marafoniga start berildi. Ishtirokchilar Qoraqamish 4-tor va Qoraqamish 2-tor, Kichik halqa yo'li, Sag'bon, Oltinsoy, Dilsaroy ko'chalari orqali yana "G'alaba bog'i"dagi finishgacha bo'lgan masofani shijoat bilan bosib o'tishdi.

Mazkur marafon aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib etish, yosh avlod vakillarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash hamda ularni ertangi kunga bo'lgan ishonchini yanada mustahkamlash maqsadida tashkil etildi.

Yurt posbonlari Vatanimiz bayrog'ini baland ko'tarib, belgilangan masofani qalblarida bir olam quvonch-u ishtiyoq bilan bosib o'tishdi. Bu esa poytaxtimiz ko'chalariga

bayramona kayfiyat olib kirdi, desak mubolag'a bo'lmaydi.

Yakuniy natijalarga ko'ra, harbiy xizmatchilar o'rtasidagi marafonda 1- va 3-o'rinni Mudofaa vazirligi sharafiga himoya qilgan Markaziy harbiy okrug harbiy xizmatchilari leytenant Nuriddin Rahmatov (1-o'rin) va III darajali serjant Ilhom Nazarov (3-o'rin) egallagan bo'lsa, 2-o'rin Davlat xavfsizlik xizmati vakiliga nasib etdi.

Jismoniy imkoniyat, kuch va iroda mustahkamligini chin ma'noda sinovdan o'tkazish imkonini bergan mazkur marafonda oliy harbiy ta'lim muassasalari kursantlari orasidan ham g'oliblar aniqlandi. Unga ko'ra, 3-o'rinni Ichki ishlar akademiyasi, 2-o'rinni O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti hamda 1-o'rinni Qurolli Kuchlar akademiyasi sharafiga himoya qilgan kursantlar qo'lga kiritdi.

Umumjamoat hisobida 3-o'rinni Prezident Davlat xavfsizlik xizmati jamoasi, 2-o'rinni Davlat xavfsizlik xizmati vakillari egallashdi. Sport marafonining mutlaq g'olibi sifatida Mudofaa vazirligi jamoasi e'tirof etildi.

Marafon so'ngida g'olib va sovrindorlar tashkilotchilar tomonidan medal, maxsus kubok hamda esdalik sovg'alar bilan taqdirlanishdi.

Leytenant Shohrux SAIDOV

Намунали харбийлар оиласи

Оилада ота ибрати, она меҳри, бобо ва бувилар ўғити орқали ёш авлод қалбида миллий қадриятларимизга бўлган ишонч, муҳаббат, эътиқод шаклланади. Зеро, иқтисодий жиҳатдан фаровон, ижтимоий-ахлоқий ва ғоявий муҳити соғлом оила негизида юзага келган жамиятнинг пойдевори мустаҳкам бўлади. Аслида оила бахтига эришиш – ҳар бир инсоннинг орзуси. Бунинг учун эса хонадонда тинчлик-тотувлик, эр-хотин ўртасида ўзаро ҳурмат бўлса кифоя. Ана шундагина оилаларда бахтиёрлик, шодлик ҳукм суради, фарзандлар баркамол бўлиб вояга етади. Мудофаа вазирлиги тизимида ҳар йили анъанавий равишда ўтказиб келинаётган «Намунали ҳарбийлар оиласи» кўрик-танловидан кўзланган мақсад ҳам ана шундай ибратли ҳарбий оилаларни юзага чиқариш, улар ўртасида миллий урф-одатлар, қадриятлар ва соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, бир сўз билан айтганда, ҳар томонлама ўрнатилишга аризилик ҳарбий оилалар сафини кенгайтиришдан иборатдир.

БАХТ ВА САОДАТ

еттита иштирокчи оила илк шартдаёқ томошабинларга кўтаринки кайфият улашди. Шеър, қўшиқ айтиш ва сахнада роль ижро этиш бобида ҳатто профессионаллар билан беллашадиган ота-оналар, фарзандларнинг қобилиятига, истеъдодига таҳсин айтасиз. Ҳа, ҳарбий оилаларда ана шундай иқтидорли ижодкорлар бор. Айтишадик-ку «Иқтидор – ҳар бир инсонда мужассам бўлган яширин қобилият. Уни юзага чиқара олиш эса санъатдир». «Намунали ҳарбийлар оиласи» кўрик-танлови инсонлардаги мана шундай фазилатларни юзага чиқараётгани билан ҳам аҳамиятли. Танловни Ўзбекистон Республикаси Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси ва Касаба уюшмалари федерацияси каби нуфузли давлат ташкилотлари вакиллари билан иборат ҳакамлар ҳайъати баҳолаб борди.

ОИЛАМ – МЕНИНГ БАХТИМ

Танловнинг биринчи шарт шундай номланди. Мазкур шартда иштирокчи оилалар ўзларини шеър, тарзда таништиришлари ва унда ҳар бир оила аъзоси иштирок этиши лозим эди. Эътирофга сазовор жиҳати, иштирокчилар шартни аъло даражада удалади. Улар ўз чиқишларини нафақат шеър, балки қўшиқ ва рақслар билан бойитгани ҳакамлар ҳайъатининг-да эътиборидан четда қолмади.

Кўрик-танлов қамрови йилдан йилга кенгаймоқда, мукаммаллашмоқда ва энг муҳими, юзлаб ибратли оилаларни юзага чиқармоқда. Жорий йилда ҳам барча округларда беллашувлар қизгин кечди. Мўросасиз бахслар, қизиқарли чиқишлар – ҳарбий оила аъзоларининг билими, маънавияти, иқтидори қанчалик юксак эканидан далолат берди. Ниҳоят, саралар ичра энг саралар танловнинг республика босқичида юз кўришди. Беллашувнинг мазкур якуний босқичи Тошкент вилоятининг пурвиқор тоғлари билан бўйлашган ҳарбий қисмлардан бирида бўлиб ўтди.

Миллий анъана ва қадриятларимиз руҳи акс этган беллашувда иштирок этган ҳар бир оила ўз чиқишлари орқали бошқаларга намуна бўладиган жиҳатларини намойиш қилишди. Оила маънавияти, маданиятини энг гўзал кўринишларда ифода этиб, унинг инсон ҳаётидаги ўрни ва аҳамиятини юксак санъаткорлик маҳорати ила кўрсатиб беришди. Республикаимизнинг турли ҳудудларидан келган

«МЕН УДДАБУРОН ОИЛА БЕКАСИМАН»

Оилада ижтимоий-маънавий муҳитнинг барқарор бўлиб туришида, шунингдек, фарзанд тарбиясида онанинг, аёлнинг ўрни бекиёс. Яна бир ҳақиқат борки, она одоб-ахлоқ ва рўзғор юритиш бобида, айниқса, қиз фарзандлар учун ўрнатилишга аризилик вазифасини ўтайди. Маънавиятли, ибодатчи, пазанда ва саранжом-сариништириш қиз улғайтиришни истаган аёлнинг ўзи бу борада ибрат бўлишга интилиши лозим. Бежизга халқимиз «Онасини кўриб, қизини ол», демайди. Шунинг учун ҳам йўқдан бор қиладиган, эпчиллик ва чаққонлик бобида устун бўлган аёлларга қараган кўзларда ҳавас учқуни порлаши бежиз эмас. Танловнинг иккинчи шарт шундай уддабурон аёлларнинг беллашуви бўлди. Карвинг санъати орқали мева ва сабзавотларга маҳорат билан ишлов бериб, турли декорациялар ҳосил қилаётган ижодкор аёлларнинг ишларини кузатар эканмиз, дастурхон безатишни санъат даражасига олиб чиқиш учун инсонда нозик диднинг қанчалик муҳимлигини англадик. Ҳарбий оила бекаларининг бу борада ҳам моҳирлиги ҳар қанча мақтовга аризилади.

ФАРЗАНДИМ – ДИЛБАНДИМ

Фарзандларимиз – эртанги кунининг эгалари. Улар тимсолида Ватаннинг қудрати намоён бўлиши, бежиз эмас. Беллашувда иштирок этган ҳарбий оила фарзандлари – Санжарбек, Фотима ва Зухра, Абдулазиз, Меҳрангиз, Фарзона, Аслиддин, Ахлиддин, Мубина, Отажон, Эъзола, Кумушой, Лолахон, Фарангиз, Саидбек, Дилёр, Муҳаммадазизларнинг чиқишларини кузатиб, буюк келажакка бўлган ишончимиз янаям ортди. Ҳа, уларнинг ҳар бири ҳақида соатлаб сўзлашим мумкин. Инглиз тилида равон сўзлайдиган Фотима ва Зухра, спортчи Санжарбек ва Абдулаллиз (I даражали сержант Сарвар Эргашевнинг фарзандлари), жажжи раққоса Меҳрангиз, кичкина бўлса-да, шу кунгача бадиий гимнастикада қатор ютуқларни қўлга киритган Фарзона (кичик сержант Бахшулло Файзуллаевнинг фарзандлари), чолғу асбобларини моҳирлик билан чаладиган Саидбек (II даражали сержант Дониёр Дадажоновнинг фарзанди) ва Жасурбек (кичик сержант Жаҳонгир Ҳасановнинг фарзанди), спортчи Аслиддин (II даражали сержант Олимжон Мусаевнинг фарзанди), нотиклик ва актёрликни маромига етказиб кўпчилиكنинг олқишини

олган Отажон (майор Аъзам Бердиевнинг фарзанди), Қорақўл халқаро математика мактабининг аълочи ўқувчиси Кумушой, келажакда раққоса бўлишни ният қилган Лолахон, курашчи Фарангиз (кичик сержант Нодир Эргашевнинг фарзандлари)...

Ёшларга давлатимиз томонидан берилаётган имтиёз ва кўрсатилаётган эътибор ва ғамхўрликдан унумли фойдаланаётган бу ўғил-қизлар – Ватанимиз эртаси! Ҳарбий оилада мана шундай билимли ва истеъдодли фарзандларнинг камол топаётгани кўксимизни ёруғ ҳисларга тўлдирди.

МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР ТАРАННУМИ

Энг қизиқарли шартлардан бири – тўртинчи шарт бўлди. Унда иштирокчи

ларнинг олқишига сазовор бўлди.

ТАҚДИРЛАШ МАРОСИМИ

Қизиқарли ўтган беллашувларни томоша қилиб, вақт қандай ўтгани сезилмади. Ниҳоят ғолиблар аниқланди. Унга кўра, 1-ўринни кичик сержант Нодир Эргашевлар оиласи қўлга киритди. 2-ўрин II даражали сержант Олимжон Мусаевлар оиласига насиб қилган бўлса, 3-ўринни майор Аъзам Бердиевлар оиласи

МАСКАНИ

оилалар оила бошлиғи ҳарбий бурчини бажараётган вилоятнинг урф-одатларини тараннум қилувчи мусиқали композицияни йиғилганлар эътиборига ҳавола қилишди. Бир-бирдан қизиқарли ва такрорланмас чиқишлар, куй-қўшиқ ва рақслар ижро этилди. Энг муҳими, оилалар ушбу шартни бажаришда нафақат кийиниш услуби билан, балки шевага хос сўзлашувни маромига етказгани билан ҳам томошабин-

эгаллади. Ғолиблар Мудофаа вазирлиги ва ҳамкор ташкилотлар томонидан диплом, пул мукофоти ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

ОШ ФЕСТИВАЛИ

Ушбу кун ҳарбий оилалар учун ҳақиқий байрам бўлди.

Кўрик-танлов ниҳоясига етгач, ҳамма иштирокчилар ва тadbир меҳмонлари автобусларга чиқиб, Мудофаа вазирлигига қарашли «Тонг» болалар соғломлаштириш оромгоҳига қараб йўл олди. Бу ерда ҳарбий оилалар ўртасида ош фестивали ўтказилди. Танловга ҳакамлик қилишдек масъулиятли вазифа эса муддатли ҳарбий хизматчиларга топширилди. Энг кўп

овоз олган ошпазлар қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Байрамнинг кечки тadbирлари гулхан атрофида давом этди. Ҳарбий санъаткорлар ижросидаги куй-қўшиқлар, рақслар кечага ўзгача файз бағишлади.

**Майор
Гулнора ҲОЖИМУРОВА**

Bu qiziq!

Кўп асрлардан буён амазонкалар ҳақидаги ривоят ва афсоналар одамларни қизиқтириб келади. Турли даврларда амазонкалар ҳақидаги манбалар тўғри-нотўғри маълумотлар билан тўлдирилган, айримлари эса жуда бўрттириб юборилган. Бугунги кунга қадар амазонкалар кўплаб фильмлар, адабий ва фантастик асарлар қаҳрамонларига айланиб улгуришган. Чунки аёллар учун амазонкалар – эркинлик ва мустақиллик рамзи бўлса, эркалар уларни гўзаллик ва жозибдорлик тимсоли сифатида эътироф этишади.

Аввало, «амазонка» атамасининг келиб чиқиши ҳақида тўхталиб ўтсак. Мазкур атаманинг пайдо бўлиши тўғрисидаги турли манбалар бўлиб, бу борада ҳатто олимлар ўртасида ҳам баҳс-мунозаралар мавжуд. Баъзи манбаларда бу сўз қадимги форсча «*ha-mazan*», яъни «жангчи аёл» маъносининг билдирилиши айтилса, бошқа тахминларга кўра, «амазонка» сўзи «*a masso*», яъни «дахл қилинмаган» (*эркаклар томонидан*) маъносидан келиши таъкидланади.

Яна бир манбада «*amazos*» – «бир кўкраги йўқ» деган тахмин ҳам илгари сурилади. Бунга сабаб амазонкалар жангда ва камондан фойдаланганда ҳалал бермаслиги учун воёга етаётган ёш амазонканинг ўнг кўкраги чўғда куйдирилган. Бироқ мазкур талқин бироз гумонли бўлиши мумкин. Сабаби, шу кунга қадар амазонкалар сиймоси тасвирланган санъат асарларида бирорта ҳам бундай тасвир учрамаган. Айрим манбаларда эса жангчи аёлларнинг «амазонка» деб номланиши кейинги даврлар, хусусан, Жанубий Америка худудлари билан боғлиқ эканлиги таъкидланади.

Афсоналарга кўра, амазонкалар Фермодонт ва Ирис дарёлари яқинида, Қора денгизнинг бўйларида яшаган. Тарихчи А.Б. Снисаренконинг таъкидлашича, уларнинг энг аввал яшаган жойлари Туркиянинг Амасия (*эҳтимол, бу вилоятнинг номи қабиланинг амазонкалар дея номланишига сабаб бўлгандир*) ва Самсун вилоятлари худудларига тўғри келади. Худди шу ердан амазонкалар Кичик ва Олд Осиё худудларига ўзларининг юришларини бошлаганлар. Айнан улар томонидан Эфес, Смирна ва бошқа шаҳарлар барпо этилган.

Профессор И.Е. Суриков амазонкаларнинг эллинлар ерларидан дунё бўйлаб тарқалиб борганлигини таъкидласа, тарих фанлари доктори М.В. Скржинская амазонкаларнинг кийиниши маданиятидаги такомиллашув ҳақида маълумотлар беради.

Гомер асарларида амазонкаларнинг Беллерофонт ва фригияликлар билан олиб борган жанглари тасвирланади. Амазонкалар қабиласининг сардори Ипполита (*бошқа манбаларда – Анти-*

ола) ҳукмдор Еврисфейнинг буйруғига кўра, юнон паҳлавони Геракл томонидан ўлдирилади.

Плутархнинг «Ҳаётий ёзишмалар»ида эса амазонкаларнинг Юнонистоннинг Атика вилояти ҳукмдори Тесей устига юришлари тўғрисида ҳикоя қилинади. Унда амазонкалар Киммерий Босфоридан сузиб ўтишади ва Тесей билан тўрт ой давомида муваффақиятсиз жанглар олиб боради. Шундан сўнг яна ўз ватанларига қайтиб кетишлари тасвирланган.

Қиролича Пентесилеянинг ҳукмронлиги даврида амазонкалар юнонларга қарши Троя подшоси Приам билан иттифоқ тузади ва бу шаҳар-давлатни ҳимоя қилади.

Қадимги юнон солномачиси Диодорнинг ёзишича, амазонкалар ҳарбий санъат борасида эркалардан асло қолишмаган. Уларнинг жамиятида эркалар рўзғор ишлари билан банд бўлиб, хотинлари измида бўлишган. Фарзандлар тарбияси ҳам эркалар зиммасида бўлган. Тарихий манбаларнинг гувоҳлик беришича, амазонкалар Троя урушларида қатнашиб, киммерийлар (*Қрим яриморли ва унга яқин худудларда яшаган кўчманчи қабилалар*) билан Кичик Осиёга ва Қадимги Юнонистон худудидаги Атика давлатига юришлар қилиб, Афина шаҳрини ҳам ишғол қилишган.

Афсона, ривоят, солнома ва турли тарихий манбаларда тилга олинган жангчи аёллар – амазонкаларнинг ҳақиқатда ҳам мавжуд бўлганлиги масаласи ҳам мунозарали. Кўплаб тарихчилар улар одамлар томонидан тўқиб чиқарилган ривоят қаҳрамонлари дейилса, айрим тарихчилар улар ҳақидаги ёзма манбаларга таяниб, улар ҳақиқатдан ҳам мавжуд бўлган, деган фикрни илгари суради ҳамда сўнгги жангчи амазонкалар Александр Македонский ҳукмронлиги даврига тўғри келишини таъкидлайдилар.

Амазонкалар яшаган, дея тахмин қилинадиган худудлардан бири – ҳозирги Украинада 1971 йилда олиб борилган археологик тадқиқотларда камон, ўқлар ва қалқонлар билан дафн этилган аёлларнинг суяк қолдиқлари топилади. Бироқ бу худудлардан амазонкаларнинг асосий жанг қуроллари ҳисобланган қилич ва жанг ойболталари топилмаган.

Шунингдек, 1993–1997 йилларда Қозоғистон худудларида олиб борилган қазималар чоғида қурол-аслаҳалар билан дафн этилган жангчи аёлларнинг кўплаб қабрлари топилган. Ўрганишлар натижасида мазкур археологик топилмаларнинг ёши 2,5 минг йилдан кам эмаслиги аниқланган.

Тарихчи Геродотнинг ёзишича, Троя урушлари пайтида мағлубиятга учраган ва асирга олинган амазонкаларни юнонлар учта кемага жойлаб, ўз юртларига олиб кетишга қарор қилади-

лар. Аммо амазонкалар йўлда қўзғолон кўтариб, юнон жангчиларини қириб ташлашган. Кемани бошқаришни билмаган амазонкалар уни сув оқими ва шамоллар ёрдамида ҳаракатлантириб, Қора денгиз бўйларидаги скифлар ери бўлган Кремна шаҳрига етиб келадилар ва шу ерда муқим қоладилар. Бу ерда жангчи аёллар маҳаллий халқнинг отлари, қурол-яроғларини қўлга киритиб, уларнинг ерларини талай бошлайдилар. Скифлар талончилар билан жанг қилмоқчи бўлганларида уларнинг барчаси аёллар эканлиги аён бўлади. Аёллар билан курашни ўзларига эп кўрмаган скифлар ғайриоддий кийинадиган, бошқача тилда сўзлашадиган жангчи аёллар қабиласига маълум худудларини ташлаб кетишади. Бироқ амазонкалар талончиликни давом эттириверади. Кўп ўтмай, уларга бас келиб бўлмади.

Амазонкаларнинг асосий машғулотлари жанговар машқлар билан шуғулланиш, жанг қуролларини тайёрлаш ҳамда овдан иборат бўлган. Авлодни давом эттириш учун қўшни қабилалар эркалари билан алоқалар ўрнатилган. Янги туғилган ўғил – чақалоқ отасига юборилган ёки ўлдирилган. Қизларни эса ўзлари олиб қолиб, уларнинг тарбияси билан шуғулланганлар.

Амазонкалар қабиласининг Жанубий Америкада мавжуд бўлганлиги тўғрисидаги маълумотни илк бор Испания қироллиги мансабдорлари Хуан де Сан Мартин ва Антонио де Лебрихнинг қайд-қарлари учратиш мумкин. Улар 1539 йил июлида Колумбия худудларига юриш қилган Гонсале Хименес де Кесада қўшини таркибида иштирок этганлар.

«Қўшинимиз Богота водийсига келганда биз бу ерда яшовчи аёллар қабиласи ҳақида эшитиб қолдик. Буни бизга улар томонидан қулга айлан-тирилган ҳиндулар сўзлаб бердилар. Жангари аёллар ўз қабиласи юмушларини бажаришлари учун эрка куларни асир олишар ёки сотиб олишар, туғилган ўғил бола чақалоқларни бошқа қабилаларга бериб юборишар, қиз болаларни эса ўзлари билан олиб қолишар, уларни жангчи этиб тарбиялашар экан. Уларнинг маликаси Харатива деб аталар экан».

Янги Гранада Қироллигининг забт этилиши ҳақидаги ҳисоботдан (1539 йил июль):

Испания мустамлакачилик юришларининг раҳбари Хименес де Кесада эса амазонкалар яшайдиган қишлоққа ўз укасини юборганлиги ҳақида маълумотлар ҳам бор.

Амазонкалар бошқа қабилалар билан бир сафда туриб мустамлакачиларга қарши жанг қиладилар. Уларнинг мардлиги, жасорати ва ҳарбий маҳоратини кўрган испанлар лоақал бирорта амазонкани ушлаб, ўз қиролига кўрсатмоқчи бўладилар. Аммо ҳеч ким уларни тутишининг уддасидан чиқа олмайди.

АМАЗОНКАЛАР

ЖАНГЧИ АЁЛЛАР АФСОНАСИ

Шу ўринда табиий савол туғилади: Жанубий Америкадаги дунёга машҳур бўлган дарё нима учун Амазонка деб аталади? Геракл, Тесей, Ахиллес каби донғи кетган юнон паҳлавонлари билан олишган жангчи аёлларнинг Амазонка дарёсига алоқаси борми?

Франциско де Орельян бошчилигидаги испан истилочилари гуруҳи 1542 йилнинг ёзида маҳаллий, фақат аёллардан иборат қабилалар билан тўқнаш келиб, жанг қилганликлари ҳақида ҳам маълумотлар ёзилган. Бироқ баъзи тадқиқотчилар кейинчалик бу ерларда ҳеч қандай амазонкалар бўлмаганлигини таъкидлайдилар. Испанлар ҳинду аёлларига дуч келиб қолган ёки аёллар дея тахмин қилинган узун сочли ҳинду эркаларини учратганлар, деган фикрни илгари сурганлар.

Амазонка дарёси ҳақида илк маълумот Сьеса де Леоннинг 1553 йилдаги «Перу ҳақида эсдаликлар»ида учрайди: «Ҳозир қаршимизда шундай ҳайратланарли дарё гавдаланмоқдаки, уни ҳатто денгиз кўрфази дейиш мумкин. Перудан шимолдаги денгизга қадар чўзилган бу дарё Амазонкалар дарёси ҳисобланади».

Жанубий Америка худудидан оқиб ўтувчи, афсонавий жангчи аёллар номи билан аталган Амазонка дарёси география фани манбаларида ўзининг серсувлиги ва ҳавзасининг улканлиги жиҳатидан дунёда (*ирмоқлари билан қўшиб ҳисоблаганда узунлиги 7 минг километр*) Нил дарёсидан кейин иккинчи ўринда туради.

Жанубий Америка чангалзорларида испанлар томонидан олиб борилган истилочилик юришлари натижасида амазонкалар ҳақидаги турфа афсоналар бутун дунёга шов-шув бўлади. Мазкур афсоналардан бири ҳинду қизларининг ўғриси, ёвуз руҳ Журупари ҳақида бўлиб, бу афсона Амазонка дарёсининг қуйи ирмоқларида яшаган ҳинду қабилалари орасида кенг тарқалган.

Қадимдан амазонкалар нафақат дoston ва афсоналарнинг, балки тасвирий ва амалий санъатнинг асосий мавзуларидан бири бўлган. Амазонкалар тасвирланган юнон тасвирий санъати дурдоналари милоддан аввалги VII асрдан шакллана бошлаган. Бу тасвирларни бутун дунёга донғи кетган юнон обидалари – Парфенон, Дельфа ва Аполлон ибодатхоналари ҳамда Эпидавра шаҳридаги Асклеий қадимжоси пештоқлари ва деворларида учратиш мумкин. Амазонка аёллар образи қадимги юнонларнинг буюк мусаввири Микон ҳамда ҳайкалтарошлар Фидий ва Поликлетнинг асарларида ҳайратланарли тарзда тасвирланган.

XX асрда амазонкалар кино асарларда ҳам гавдалантирила бошланади. Ўтган асрнинг 90-йилларида жангчи аёл ва унинг ҳамроҳи Габриэль тўғрисидаги «Ксена – жангчилар маликаси» сериалида амазонкалар, уларнинг ҳаёти зангори экранларда дунё юзини кўради. Шунингдек, илм-фан соҳасида ҳам афсонавий саналган амазонкалар эътироф этила бошланади ва турли илмий ихтиролар уларнинг номи билан номланади. Жумладан, 1868 йилда очилган астероид (104) амазонка Климена шарафига, 1908 йилда кашф этилган астероид (658) Астерия шарафига, 1988 йилда очилган астероид (10 295) Ипполита шарафига, 2004 йилда очилган Нептун сайёраси ўрамадаги астероид (385 571) эса Отрера деб номланган.

Равшанбек АБДУРАҲИМОВ
тайёрлади.

Qutlov

QONUN USTUVORLIGINI TA'MINLASHGA QO'SHILGAN MUNOSIB HISSA

O'zbekiston Respublikasi sud faxriysi, ustoz va samimiy inson Tursunov Savronbek Akramovich 70 yoshda.

1952-yil 15-may kuni ziyolilar oilasida tug'ilgan Savronbek aka o'zining mehnat faoliyatini 1968–1970-yillarda Jizzax viloyati Forish tumani 11-umumta'lim maktabining kashshoflar yetakchisi sifatida boshlagan. Keyinchalik ushbu maktabda laborant, 1970–1971-yillarda 28-umumta'lim maktabida o'qituvchi bo'lib ishlagan.

1971–1976-yillarda Toshkent Davlat universiteti talabasi bo'lganidan so'ng huquqshunoslik kasbini egallab, 1976–1977-yillarda Jizzax tumani prokuraturasida ish o'rganuvchi, Jizzax viloyat prokuraturasi tergov bo'limining prokurori, Jizzax tumani prokurorining yordamchisi, Jizzax viloyat sudining sudyasi, Jizzax viloyatining G'allaorol tuman sudining raisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudyasi, Jizzax viloyat sudining raisi, Samarqand viloyat sudining raisi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining o'rinbosari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining raisi kabi mas'uliyatli lavozimlarda samarali faoliyat ko'rsatgan Savronbek Akramovich qonun ustuvorligi va odil sudlovni ta'minlashda uzoq yillar o'zining munosib hissasini qo'shish bilan birga, huquqshunoslar, sudyalarda va sud xodimlari orasida ko'plab shogirdlarni kamolga yetkazadi. Farzandlari ham uning izidan borib, huquqshunoslik kasbini davom ettirishmoqda.

O'z xizmati davomida S. Tursunov Mustaqilligimizning 15, 20 yilligi ko'krak nishonlari sohibi. Yaqindagina Savronbek aka Sudyalarda Oliy Kengashining qarori bilan "Sud faxriysi" ko'krak nishoni bilan taqdirlandi.

Ayni paytda S. Tursunov bir etak nabiralar ardog'ida pensiya nashidasini surib, ibratli oila rahbari sifatida ko'pchilikka o'rnak bo'lib kelmoqda.

Hurmatli ustoz, qutlug' 70 yosh muborak, umringiz uzoq va bundan-da zavqli bo'lsin!

O'zbekiston Harbiy sudlari jamoasi

Sayyor qabul

MUROJAATLAR IJOBIY HAL ETILDI

Qarshi harbiy prokuraturasi tashabbusi bilan Shahrisabz tumanidagi 1-sonli kasb-hunar maktabida qator mutasaddi idora vakillari ishtirokida ommaviy sayyor qabul tashkil etildi.

Qabulda Shahrisabz shahridagi barcha harbiy qism va muassasalar, shuningdek, viloyat mudofaa ishlari, Favqulodda vaziyatlar va Milliy gvardiya qo'riqlash boshqarmalarining bo'limlari, harbiy xizmatchilar, ishchi-xizmatchilar va aholi vakillari ishtirok etdi. Tadbirga tashrif buyurgan jami 60 dan ortiq ishtirokchi o'z muammo va takliflari bilan qatnashishdi.

Sayyor qabulda jami 18 ta murojaat qabul qilinib, ularning 5 tasi qanoatlantirilgan, 7 tasi nazoratga olingan holda boshqa tashkilotlarga yo'naltirilgan hamda 14 ta murojaat bo'yicha tushuntirishlar berilgan bo'lsa, qolgan murojaatchilarga qabul doirasida tashkil etilgan "Huquqiy yordam" ko'rsatish jarayonida amaldagi qonunchilik talablariga muvofiq, yuridik maslahatlar, huquqiy tushunchalar va tavsiyalar berildi.

Xususan, fuqaro Shahrisabz shahri Matonat mahallasida yashovchi Ulug'bek Mahmudovning zaxiradagi leytenant ekanligini tasdiqlovchi harbiy guvohnomasini olishda amaliy yordam ko'rsatishni so'rab yo'llagan murojaati shu joyning o'zida tuman mudofaa ishlari bo'limi orqali ijobiy hal etildi.

O'tkazilgan sayyor qabulda harbiy xizmatchilar, shuningdek, tumanda istiqomat qiluvchi boshqa fuqarolarning ijtimoiy muammolari o'rganilib, ularni ijobiy hal qilishga alohida e'tibor qaratildi.

Adliya kapitani Rustam SOBIROV,
Qarshi harbiy prokurorining
katta yordamchisi

Uchrashuv

MILLIY ARMIYAMIZ YOSHLAR NIGOHIDA

Zangiota tumanidagi 40-umumta'lim maktabi o'quvchilari ishtirokida "Milliy armiyamiz yoshlar nigohida" shiori ostida rahbar va yoshlar uchrashuvi o'tkazildi.

Unda Toshkent harbiy prokurorining yordamchisi adliya podpolkovnigi Alisher Qurbonov, Mudofaa vazirligi Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy instituti, O'zbekiston yoshlar ittifoqi tuman kengashi, ma'naviyat bo'limi vakillari ishtirok etdi.

Tadbirda yoshlarning kayfiyatini ko'tarish maqsadida "Impuls" harbiy ansambli tomonidan yurtni madh etuvchi kuy-qo'shiqlar ijro etildi.

Davlatimiz rahbari tashabbusi bilan ilgari surilgan besh muhim tashabbus ijrosini ta'minlash va yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ular orasida jinoyatchilik va huquqbuzarliklarning oldini olish tadbirning asosiy maqsadlaridan biri bo'ldi.

Adliya podpolkovnigi Nodir IBRAGIMOV,
Toshkent harbiy prokurorining yordamchisi

Turmush chorratasi

2011 йил, серфайз қишлоқ ҳовлиси. Хонадон меҳмонлар билан гавжум. Бугун Ғайбулла ака билан Мухаррам опа ўғиллари Жамшидни уйлантиришяпти. Ота-онанинг қувончи чексиз. Эр-хотин икки-уч кундан буён тин олмади, ухламади ҳисоб. Ахир элга тўй бериш, келин туширишнинг ўзи бўладими. Бир томони ўғиллари ҳарбий хизматчи, офицер. Ҳарбий билим юртида бирга таҳсил олган дўстлари, хизматдаги сафдошлари ташриф буюришган. Қатор уйлар, ҳовлига жойлаштирилган тўкин хонтахтаю стол-стуллар меҳмонларга мунтазир. Эрта тонг «наҳор оши»дан бошланган тўй тадбири «хотин оши», «коллектив давраси» каби меҳмон кутиш билан давом этмоқда.

Ҳовлининг четида оқ бўздан ўраб қилинган «ошонна»даги бир қатор катта қозонларда тайёрланаётган ош-овқатлар навбати билан меҳмонларга тортиляпти. Биқирлаб қайнаётган самовар бошидаги йигитчаларнинг қўли қўлига тегмайди.

Мухаррам опанинг кайфияти кўтаринки. Уч-тўрт кундан буён бедорлигига қарамай, чарчоқ нелигини сезгани йўқ. Ахир ўқимишли, чиройли, чевар-чечан келин оляпти. Ҳа, бўлажак келин – Лайло чиндан-да сулув. Бундай келин ҳаммага ҳам насиб қилавермайди. Офицер ўғлига ҳар жиҳатдан мос. Бир томони ўзининг узоқ қариндоши. Йигитнинг ҳарбий соҳада хизмат қилиши қудаларнинг розилигига сабаб бўлди. Энди бағридан узоқда хизмат қилаётган жигарпорасининг иссиқ-совуғидан хавотир олмаса ҳам бўлади. Тўйдан кейин расм-русумларни тезроқ якунлаб, ўғлининг олдига келини олиб бориб қўяди, кўнгли хотиржам тортади.

Ана, келин-куёв машинаси дарвозахона олдига келиб тўхтади, тўй аҳли уларга пешвоз чиқишга шошилди. Даврада «тўйлар муборак» садоси янгради, ўзгача файз, ўзгача шукуҳ... Мухаррам опанинг қалби ҳаяжонда...

* * *

– Дада, хизматга қайтмасам бўлмайди, – тўйдан беш кун ўтиб, отасига вазиятни тушунтирди Жамшид. – Командирим «Тез етиб кел!» деб телефон қилди. Биласиз-ку, вазифам масъулиятли.

– Ҳарбийларнинг ҳаёти шундай, – Ҳарсинди оила бошлиғи. – Қачон йўлга тушмоқчисан?

– Ҳозироқ кетсам яхши бўларди, буйруқ-буйруқ-да.

– Бу нима деганинг, ўғлим, отпускангнинг ярми ҳам ўтмади-ку, – ҳайрат ила суҳбатга қўшилди Мухаррам

ОРИЯТСИЗ ЎҒИЛ (воқеий ҳикоя)

опа. – Ҳали келин томоннинг чақириндиси турибди.

– Қизиқсан-да, хотин, ўғлинг оддий касб эгаси эмас, – бироз виқор билан ўғлининг ўрнидан жавоб қайтарди Ғайбулла ака. – У ҳарбий хизматчи, юртга керакли одам. Чақирдим, бориши шарт!

– Унда келинни қачон олиб кетсан? – ўғлига термилди она.

– Ҳарбий қисмга борай-чи, нима гап. Вазиятга қарайман-да...

Жамшид шу тариқа кўзлари бахтдан ёниб турган келинчакни ота-онанинг олдига қолдириб, хизмат жойига жўнаб кетди. Орадан ҳафталар, ойлар ўта бошлади. Ҳар гал унинг телефондаги жавоби битта: «Оилавий яшаш учун яхшироқ жой излаяпман. Кўнглимдагидек жой топилмаяпти, шароит яратиш, кейин олиб келаман...»

Орадан уч ой ўтгач, Мухаррам опа «Жамшидбегим, ота-онам умид билан келин қилган, хотиним уч-тўрт ой уларнинг хизматида бўлсин, деб истиҳола қияпти чоғи. Яхшиси, келинимни ўзим олиб бора қолай, ёшлар ҳаётининг бошидан бирга яшаб қўша қарисин», деган ширин ўйда Лайлони олиб, йўлга отланди. Ғиёс ака хотинининг мақсадини қўллаб-қувватлади. Эр-хотин воқеалар кутилмаган тус олишини хаёлига келтирмаган эди...

Мухаррам опа ўғлини ҳарбий қисмдан топа олмагач, сафдошларининг кўмаги билан у яшаб турган ижара уйига борди. Борди-ю... онаизор ва келинчак «етти ухлаб тушига кирмаган» аянчли манзарага дуч келди. Жамшиднинг ўзидан анча ёши катта хонадон бекаси Альфия билан яшаб юргани ошкор бўлди. Янада аянчлиси, уч фарзанднинг онаси Альфиянинг қонуний эри бўлиб, у оиласи таъминоти учун хорижга ишлагани кетганди.

«Бу яқиндагина «ўғлингизнинг тутинган опасиман», деб тўйга бориб, саруполар кийиб қайтган аёл-ку», ранги ўзгарди Мухаррам опанинг. «Йўқ... бундай бўлиши мумкин эмас... менинг ўғлим бундай разилликка бормайди...»

Юзсиз аёлнинг беҳаё ҳаракатини, ишонган ўғлининг ориятсизлиги Мухаррам опанинг юрагига санчиқ бўлиб кирди, дард бўлиб кирди. Асал ойи деб аталмиш илк оилавий ҳаёти кутилмаган тўфонга дуч келган, келинлик орзулари чил-чил синган гўзал Лайло эса докадек оқариб, қотиб турарди. Жамшид онасининг олдига бош эгиб турган бўлса-да, нигоҳида ҳеч қандай афсус ва надомат сезилмасди.

«Бу хатони тўғрилаш керак – ўзини қўлга олди она. – Ҳозироқ командирларидан илтимос қиламан, ўғлингиз хизмат жойини тезроқ бошқа ҳудудга кўчиришларини сўрайман. Бу аёлдан қанча узоқ бўлса, шунча яхши». Вазиятдан хабар топган ҳарбий қисм командири ҳолатни ўрганиб чиқди. Жамшидга офицер устозлари ўғит ва маслаҳатлар берди. Фарзандининг оиласини сақлаб қолиш, ўғлини хато йўлдан қайтиб, ўзини қўлга олиши учун имконият яратишларини сўраган бағриқон онанинг илтимоси қондирилди. Ёш офицернинг хизмат жойи ўзгартирилди.

Бу гал фарзандининг виждонсизлигидан кўкси эзилган Ғиёс ака боласининг оилавий ҳаёти изга тушиб кетиши учун астойдил ҳаракат қилди. Келин-куёв учун ҳарбий қисм яқинидан ижарага уй топди. Ўғлига минг бир насиҳат ила Лайлони унинг олдига ташлаб қайтди.

– Сабрингиз учун сизга раҳмат, кизим! – қайтиш олдидан келинига миннатдорчилик билдирди Ғайбулла ака. – Оила сирини, обрўсини сақлай оладиган сиздек оқила фарзанд улғайтирган ота-онангизга раҳмат! Ҳали ҳаммаси яхши бўлади.

– Бахтимизга соғ бўлинг, дадажон! – синиқ жилмайди Лайло.

– Ташвиш қилманг, Жамшидбек бир адашди-да, бу йўлга қайта оёқ босмайди. Онангиз билан тез-тез келиб тураемиз...

Бироқ отанинг орзулари сароб бўлиб чиқди. Ноқобил ўғил танлаган йўлидан қайтмади. Эрининг меҳрсиз ва безътиборлигидан бегона жойларда ёлғизланиб қолган Лайло ўз оиласига қайтишга мажбур бўлди. Келинчакнинг аччиқ кўз ёшлари, ўғилларининг қариндош-уруғ, эл-юрт олдидан шармандали ҳаракати ота-онанинг қаддини эгди. Негаки, Жамшиднинг жазмани Альфия икки фарзандини болалар уйига топшириб, қизчаси билан у хизмат қилаётган жойда бирга яшамоқда эди.

Ўғлини тўғри йўлга солиш мақсадида онаизор яна йўлга отланди. Командирларидан унга хизмат таътили беришларини зорланиб, илтимос қилди. Мақсади – эзгу ришталар ила боғланган янги оилани асраш, қолаверса, катта бир оиланинг бузилиб, болалари тирик етим бўлишига сабабчи бўлган бағридош ўғлини қинғир йўлдан қайтариш. Албатта, бу воқеалардан хабардор бўлган хизмат бошлиқлари ҳам қараб туришмади. Жамшидни хизмат бурчига, офицерлик шаънига ҳар томонлама лойиқ бўлишга даъват этишди. Маълум чоралар кўрилди ва яна онанинг илтимоси қондирилди – ўғлига хизмат таътили берилди.

– Она, шу ерда ўтириб туринг! – шошилди Жамшид. – Ҳарбий қисмга бориб, таътилга чиққанлигим тўғрисидаги хужжатларни тўғрилаб келаман.

– Узоқ қолмайсанми, болам?

– Йўқ, тез қайтаман, сиз тайёрланиб туринг!

Ҳар лаҳзаси бедор ўтаётган Мухаррам опа «ишонган тоғи»нинг йўлига кўз тутишни бошлади. Бир соат... уч соат... Ҳамон ўғлидан дарак йўқ. Кута-кута ҳолдан тойган онаизор ўғлининг пасткашлигини тушуниб етгач, ҳушини йўқотаёзди. Нобакор ўғил (агар ўғил дейишга лойиқ бўлса) онасини на бир таниши, на бир яқини бор бегона жойларга ташлаб, жазмани билан қочиб кетганди. Она титраб-қақшаб, кўз ёшлари юзини ювиб, узоқ йиғлади...

Ҳарбий қисмдаги йигитлар Мухаррам опага оналарига меҳр кўрсатган каби далда бўлишди. Қишлоғига етиб олишига ёрдам беришди. Ана шунда Ватан, она пойига жон тикишга шай турган юксак қалб эгалари – ҳарбийлар сафида ўғли сингари номардларга жой йўқ эканлигини англаб етди. Ота-онанинг илтимоси билан Жамшид ҳарбий хизматдан четлатилди.

Мухаррам опа ориятсиз ўғлининг суратига термилиб, қароғларидан қуйилаётган аччиқ ёшни рўмоли учи-га қайта-қайта артар экан, беихтиёр унинг кўз олдига болалик чоғлари гавдаланди: ўғилчасини дунёга келтириш оғир кечганди, ўшанда. Айниқса, онанинг ахволи барча яқинларнинг жиддий хавотирга солган. Тортган азоблари ортда қолиб, ана, жигарпораси атак-чечак қадам ташляпти. Чала-ярим айтган илк сўзлари, «она» деган сўзи худди ҳозиргидек юрагини орзиқтириб ўтди. Орқасига сумкачасини осиб, илк бор мактабга чиққан чоғлари-чи? У кунларни эслаш она учун қанчалар тотли. Мана, у ниҳоят соғлом, кўркем бўлиб, вояга етди. Ота-онанинг дуоларию Жамшидбекнинг астойдил ҳаракати сабаб у курсантлик либосини кийди. Эл-юрт олдига Ғайбулла ака билан Мухаррам опанинг кўкси осмон бўлди, гўё.

Энди она учун соғинч онлари бошланди. Она она-да, боласини «катта» ўқишга кирганидан қанчалар қувонмасин, бағридан узоқдалиги дилини эзиб турарди. Ўғлининг яхши кўрган таомини тайёрлаган кун дастурхон устида томоғидан овқат ўтмай, аста кўз ёш қилиб олган пайтлар кўп бўлган. Ва ниҳоят, паҳлавони офицерлик либосини кийди...

Мухаррам опа хаёли шу ерга келганида, юрагини чангаллади... Ҳа, иродасиз, ахлоқсиз ўғил ота-онани зор қақшатди. Чимилдиққа гўзал орзулар ила кирган фаришта янглиғ қизнинг ҳаётини поймол қилди. Тирик етимлар сони кўпайди. Энг ёмони, она хўрланди. Онани хўрлаган инсон эса ҳеч қачон Ватанга садоқатли бўла олмайди.

Зулфия ЮНУСОВА,
«Vatanparvar»

Yengil atletika

Latviyada dunyoning eng nufuzli marafonlaridan biri bo'lib o'tdi. Unda Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakili Marina Xmelevskaya ham qatnashdi va mamlakatimiz sportining ayollar marafoni tarixidagi so'nggi 38 yil ichidagi eng yuqori natijani ko'rsatdi.

38 YIL ICHIDAGI ENG YUQORI NATIJA

Latviyaning Riga shahrida o'tkazilgan nufuzli marafon bu safar 76 mamlakat sportchilarini o'zida jamladi. Unda qatnashgan sportchimiz – Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakili Marina Xmelevskaya kumush medalga sazovor bo'ldi.

O'zbekiston yengil atletika federatsiyasining ma'lum qilishicha, bu yurtimiz sportining ayollar marafoni tarixidagi ikkinchi yuqori natija sifatida qayd etildi. So'nggi bor 1984-yil Litvada o'tgan musobaqada hamyurtimiz Nadiya Usmanova 2:30:36 vaqt bilan o'zbekistonlik marafonchi qizlar rekordini o'rnatgan edi. MVSM vakili Marina Xmelevskaya esa o'tgan hafta oxirida Latviyada o'tkazilgan musobaqada 2:33:19 vaqt ichida marraga yetib kelgan. Qayd etish joiz, hamyurtimiz poyga davomida mazkur yo'nalishda yetakchi hisoblanuvchi Afrika, Amerika va yevropalik raqibalarini ortda qoldirishga

muvaffaq bo'ldi, atletimiz faqatgina efiopiyaalik sportchidan pastroq natija ko'rsatgan.

"Rimi Riga Marathon–2022", ayollar:

1. Mekuriya Zennebe (Efiopiya) – 2:30:53
2. Marina Xmelevskaya (O'zbekiston) – 2:33:19
3. Aynelem Kasaxun (Efiopiya) – 2:38:21

Qirg'izistonning dengiz sathidan 1 630 metr balandlikda joylashgan Issiqko'l atrofida esa "Run the Silk Road – 2022" Shanxay hamkorlik tashkiloti xalqaro marafoni bo'lib o'tdi. Asosiy yo'nalish hisoblanmish marafon dasturida hamyurtimiz Shohrux Davlatov 2:28:01 natija bilan marra chizig'ini birinchi bo'lib kesib o'tdi va musobaqaning oltin medali bilan taqdirlandi.

3 km masofaga kechgan poygada ham hamyurtimiz Shohsanam Hurrarova g'olib chiqdi. 10 km masofali bahsda esa hamyurtimiz Otabek Toshquvvatov 32:34, ayollar o'rtasida Sitora Qurbonova 38:26 daqiqa ko'rsatkich bilan kumush medalga sazovor bo'ldi.

Kurash

HISOMIDDINOV MUTLAQ VAZN TOIFASIDA G'OLIB

Jizzax viloyatining Zarbdor tumanida kurash hamda belbog'li kurash bo'yicha yoshlar va kattalar o'rtasida an'anaviy xalqaro turnir bo'lib o'tdi. Unda Qozog'iston, Tojikiston, Qirg'iziston va yurtimiz polvonlari qatori Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakillari ham qatnashib, sovrindorlar safidan joy olishdi.

Azaliy qadriyatimiz bo'lgan kurash mamlakatimiz sportining yangi imkoniyatlarini xalqaro maydonda namoyish etishda, o'z navbatida, yurtimiz yoshlari qalbida vatanparvarlik, mardlik, oljanoblik to'y'g'ularini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. 1998-yil 6-sentabrda ta'sis etilgan Xalqaro kurash assotsiatsiyasi bugun sayyoramizning beshta qit'asidagi 130 ga yaqin davlatlardagi federatsiyalarni birlashtirgani bois, xalqaro maydonda ushbu sport turiga nisbatan e'tibor ham yil sayin kuchayib bormoqda. Kurash bo'yicha xalqaro turnirlar ham ko'payib, an'anaviylari yanada qiziqarli tus olmoqda. Bundan Jizzax viloyatida o'tkazilgan kurash hamda belbog'li kurash bo'yicha an'anaviy xalqaro turnir ham qiziqarli bellashuvlarga boy kechdi.

Jizzax viloyati hokimligi, Jizzax viloyati prokuraturasi tashabbusi bilan hamda O'zbekiston Respublikasi sportni rivojlantirish vazirligi, O'zbekiston belbog'li kurash federatsiyasi, O'zbekiston kurash federatsiyasi va bir qator tashkilotlar hamkorligida o'tkazilgan xalqaro turnirda Qozog'iston, Tojikiston, Qirg'iziston va yurtimizning 500 nafardan ortiq polvonlari qatnashib, o'z vazn toifalarida g'oliblik uchun kurashishdi. "Polvonlari ko'p yurt qudratli bo'lur" shiori ostida o'tgan xalqaro turnirda erkaklar kurash bo'yicha 6 ta, belbog'li kurash bo'yicha 8 ta vazn toifasida o'zaro kuch sinashishdi. Ayollar esa kurash bo'yicha 48, 52, 57 kg vazn toifalarida gilamga chiqishdi. Shuningdek, erkaklar o'rtasida har ikki sport turi bo'yicha mutlaq vaznda kuchlilar aniqlandi.

Kurash bo'yicha bellashuvlar davomida Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakillaridan Muhsin Hisomiddinov va

Umar Bozorov muvaffaqiyat qozondi. Umar Bozorov 81 kg vazn toifasi bo'yicha polvonlar bellashuvlarining g'olibiga aylangan bo'lsa, Muhsin Hisomiddinov eng og'ir (+90 kg) vazn toifasida zafar quchdi. Kurash bo'yicha bellashuvlarda, shuningdek, Do'stmurod G'afforov (60 kg), Otabek Hasanov (66 kg), Asqar Xayrullayev (73 kg) va Erkin Qozoqov (90 kg) o'z vazn toifalarida g'oliblikni nishonladi. Ayollar o'rtasidagi bellashuvlar yakunida Shahlo Hamidova (48 kg), Iroda Mamashoyeva (57 kg) va Shahnoza Bozorova (70 kg) g'oliblik shohsupasiga ko'tarildi.

Belbog'li kurash bo'yicha bellashuvlar esa Jamoliddin Ne'matullayev (55 kg), Oyatilla Tillaboyev (60 kg), Oybek Sultonov (66 kg), Holmirza Hasanboyev (73 kg), Husniddin Ro'ziyev (81 kg), Shohjahon Ortiqov (90 kg), Zaylobiddin Ortiqov (100 kg) va Muhammadjon Iskandarovning (+100 kg) g'olibligi bilan yakunlandi.

Muxlislar tomonidan har doim mutlaq vazn toifasi bo'yicha bellashuvlarga katta qiziqish bildirilgan. Jizzax an'anaviy xalqaro turnirida ham muxlislar mazkur bellashuvlarga alohida e'tibor qaratishdi. Quvonarlisi, har ikki sport turi bo'yicha mutlaq vazn toifasida g'oliblik hamyurtlarimizga nasib etdi. Belbog'li kurash bo'yicha mutlaq vazn toifasida Nodir Ahadjonov g'olib chiqdi. Kurash bo'yicha bellashuvlar yakunida esa g'oliblik shohsupasiga Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakili Muhsin Hisomiddinov ko'tarildi. Ularning ikkisiga ham "Nexia-3" rusumli avtomobillar tantanali ravishda topshirildi.

SHOHSUPA

(xabarlar)

YENGIL ATLETIKA

Tarkibida Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakillari ham bo'lgan terma jamoamiz a'zolari Turkiyada o'tkazilgan yengil atletika bo'yicha "Olimpik Deneme Yarismalari" va "Nurullah Ivak Atmalar Kupasi'nda" xalqaro turnirlarida qatnashib, 17 ta oltin, 12 ta kumush va 7 ta bronza, jami 36 ta medalga sazovor bo'lishdi. Jumladan, uch hatlab sakrash bo'yicha 15,19 metr natija qayd etgan MVSM vakili Islam Sibagatullin yakunda shohsupaga ko'tarilib, musobaqaning oltin medali bilan taqdirlandi.

DZYUDO

Qozog'istonda o'smirlar o'rtasida o'tgan xalqaro turnirda yurtimiz dzyudochilari muvaffaqiyatli qatnashdi. 10 ga yaqin davlatning 20 dan ziyod jamoalari ishtirok etgan turnirda O'zbekiston terma jamoasi a'zolari 11 ta oltin, 6 ta kumush, 12 ta bronza, jami 29 ta medalni qo'lga kiritib, umumjamoahisobida 1-o'rinni egalladi. Ayniqsa, yosh dzyudochi qizlarimiz barcha vazn toifalarida chempionlik shohsupasiga ko'tarilishi katta voqelik bo'ldi. Umumjamoahisobida 2-o'rinni 3 ta oltin, 8 ta kumush, 18 ta bronza medali bilan Qozog'iston terma jamoasi egalladi.

KAMONDAN OTISH

Iroqda yakuniga yetgan kamondan otish bo'yicha Osiyo kubogining navbatdagi bosqich bahslarida meronlarimiz bitta oltin va 2 ta bronza medalini qo'lga kiritishdi. Mikst dasturida Ziyoda Abdusattorova va Amirxon Sodiqov juftligi finalda hindistonlik raqiblarini 5:4 hisobida mag'lub etib, g'oliblikka erishgan bo'lsa, jamoaviy dastur bo'yicha bahslarda yigitlarimiz Eron tertasini 6:0, qizlarimiz qozog'istonlik raqibalarini 6:2 hisobida mag'lubiyatga uchratgan holda bronza medalni qo'lga kiritishdi.

SHAXMAT

Poytaxtimizdagi Xalqaro shaxmat akademiyasida "Sohibqiron Amir Temur kubogi" II xalqaro turniri bo'lib o'tdi. Shaxmatning rapid turi bo'yicha tashkil etilgan bahslarda dunyoning 10 ta davlatidan 60 nafarga yaqin shaxmatchi qatnashdi. 9 tur natijalariga ko'ra, "Sohibqiron Amir Temur kubogi" qozog'istonlik xalqaro master Aristanbek Urazayevga nasib etdi. Keyingi o'rinlarni turkiyalik Vaxap Shanal va hamyurtimiz Javohir Sindarov egalladi.

OT SPORTI

Konkur bo'yicha O'zbekiston terma jamoasi vakillari Qirg'izistonda o'tkazilgan Yevrosiyo ligasining Millatlar kubogi bahslarida muvaffaqiyatli ishtirok etishdi. Uch kun davom etgan bellashuvlar yakunida hamyurtlarimiz 7 ta oltin, 3 ta kumush va 2 ta bronza medallariga sazovor bo'lishdi. Yakkalik dasturida chavandozlarimiz Gran-pri yo'nalishida g'alaba qozonib, kelasi yil AQSHda o'tkaziladigan Jahon kubogining finaliga yo'l oldi. Jamoaviy dasturda ham yigitlarimiz erishgan g'alaba ularga joriy yil Barselona shahrida o'tkaziladigan jamoaviy dasturdagi Jahon kubogi finali eshigini ochdi.

Rasul JUMAYEV,
«Vatanparvar»

Tanlov

«Халқаро оила куни» муносабати билан Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари қўмондонлигида «Янги Ўзбекистоннинг ибратли оиласи» шиори остида «Ибратли ҳарбий оила» кўрик-танловининг республика босқичи бўлиб ўтди.

Ибратли ҳарбий оила аниқланди

Бир қатор давлат ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда ўтказилган мазкур танловда мамлакатимизнинг турли ҳудудларидан келган 6 нафар оила иштирок этди. Қуръа ташлаш маросимидан сўнг, оилаларнинг қатнашув кетма-кетлиги аниқлаб олинган, шартларни бажаришга киришилди.

Биринчи шарт «Саломлашув» деб номланиб, унда қатнашчилар ўз оилаларини шеърӣ тарзда, куй-қўшиқ, рақслар ҳамда видеоларлар ёрдамида батафсил таништиришга ҳаракат қилдилар. Мазкур шарт домида ҳарбий оилаларнинг рамзий либоси, кўкрак нишони ҳамда шиорларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Ҳар бир оиланинг тайёргарлик даражаси, интилиш ва ҳаракатлари ҳакамлар ҳайъати томонидан холисона баҳолаб борилди.

Иккинчи шартда, қатнашчилар кундалик ҳаётда учраб турадиган турли иллатлар, оилавий муаммолар, «оммавий маданият» хуружлари ва спиртли ичимликларининг салбий оқибатларини таъсирли сахна кўринишлари орқали намоён этдилар. Мазкур жараёнда оила аъзоларининг истеъдоди, уюшқоқлиги, айниқса, сахна кўринишларида фарзандларнинг ишонарли тарзда чиқишлари барчага бирдек манзур бўлди.

Албатта, ҳар бир оилада кенг дунёқараш шаклланиши, билим, салоҳият ва тафаккур юқори даражада бўлиши муҳим аҳамият касб этади. Айни шу маънода, танлов иштирокчиларининг зукколиги ва салоҳиятини синовдан ўтказувчи учинчи шарт «Билимдонлар баҳси» деб номланиб, унда оила аъзолари ижтимоий, сиёсий ва ҳаётӣ мавзу-

лар бўйича тайёрланган саволларга жавоб бердилар.

Кўрик-танловнинг иккинчи куни Тошкент денгизи дам олиш масканида очиқ осмон остида ташкил этилиб, ҳарбий оилалар дастлаб «Спорт – саломатлик гарови» шиори остидаги эстафетада ўзаро беллашдилар. Қисқа масофага югуриш, арғамчида сакраш ва тўпни саватга тушириш шартлари ниҳоятда қизгин кечиб, ҳар бир оила эпчиллик ва чаққонликларини намоён этган ҳолда, шартларни қисқа фурсатда тез ва тўғри бажаришга ҳаракат қилдилар.

Спорт мусобақалари якунига етгач, танловнинг сўнги «Ошга марҳамат» шартига старт берилди. Ушбу шартда оилаларнинг аҳиллиги, ҳамжиҳатлиги, пазандалик ва саранжом-саришталиклари синовдан ўтказилди. Қисқа фурсатларда тай-

ёрланган ошларга ҳайъат аъзолари томонидан муносиб баҳо берилди.

Кўрик-танловнинг тақдирлаш маросими пойтахтимиздаги Ёшлар ижод саройида бўлиб ўтди. Тадбир аввалида ташриф буюрувчилар эътиборига ижодӣ ишлар кўргазмаси ҳавола этилди. Шундан сўнг уч кун давом этган қизгин ва муросасиз баҳслар натижаларини эълон қилиш ҳамда ғолиб ва совриндорларни тақдирлаш маросими бошланди. Унга кўра капитан Инакжановлар оиласи «Энг билимдон оила», оддий аскар Хамзаевлар оиласи «Энг аҳил оила» ва кичик сержант Исмоиловлар оиласи «Энг шижоатли оила» номинациялари соҳиби бўлди. Фахрӣ учинчи ўрин майор Қодировлар оиласига, иккинчи ўрин эса кичик сержант Ўразбаевлар оиласига насиб этди. Кўрик-танловда биринчи ўринга муносиб деб топилган кичик сержант Рустамовлар оиласи «Энг ибратли ҳарбий оила» дея эътироф этилди.

Тадбир давомида элимиз ардоғидаги санъаткорлар, Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари ашула ва рақс ансамбли хонандалари томонидан намойиш этилган концерт дастури барчага кўтаринки кайфият бағишлади.

Майор Фарида БОБОЖОНОВА
ДХХ Чегара қўшинлари

Ilmiy-amaliy anjuman

Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юртида «Офицер кадрларни тайёрлашда замонавий ҳарбий психология ва педагогика: муаммо ва ечимлар» мавзусида республика илмий-амалий конференцияси бўлиб ўтди.

Ҳарбий психология ва педагогиканинг долзарб масалалари

Миллий армиямиз учун юқори малакали офицер кадрларни тайёрлаш, ҳарбий хизматчиларнинг ахлоқӣ-руҳӣ тайёргарлиги ва жанговар руҳини мустаҳкамлаш бўйича белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш, шунингдек, олий ҳарбий билим юртларида ҳарбий психология ва педагогика фанларини ўқитиш тизимини янада такомиллаштириш мақсадида ташкиллаштирилган мазкур тадбирда бир қатор олий ва олий ҳарбий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари, етакчи мутахассислари иштирок этди.

Доимий жанговар шайлик ва ҳушёрлик, ҳарбий бўлинмаларнинг уйғунликдаги ҳаракатларини таъминлаш, хизмат ва жанговар вазифаларни сифатли ва ўз вақтида ҳал этиш, ҳарбий жамоаларда соғлом муҳитни шакллантириш ҳамда мустаҳкам ҳарбий интизомга эришишда ҳарбий хизматчиларнинг ахлоқӣ-руҳӣ тарбияси муҳим аҳамият касб этади. Чунки ҳарбий хизматчи руҳан соғлом бўлсагина юзга келадиган ҳар қандай қийин шароитда ҳам руҳӣ ҳолатини назорат қила олади, ҳис-туйғуга берилмайди. Кучли ирода, бардошлилик

ва сарб-қаноат каби фазилатларини намоён қилади. Маърузаларда соҳа мутахассислари шу ҳақда атрофлича фикр юритар экан, қўшинлар фаолиятида ҳарбий психологиянинг ўрни ва вазифаси, жанговар тайёргарлик жараёнида ахлоқӣ-руҳӣ тайёргарликни ташкиллаштириш усуллари, ҳарбий хизматчилар фаолиятида психологик ва педагогик билимларнинг аҳамияти, инсон руҳияти ва унга таъсир қилувчи омиллар, ҳарбий жамоа психологияси, ҳарбий жамоада психологик қонуниятларни очиб бериш усуллари ҳамда тарбиявий-мафқуравий ишларнинг асосий мақсади хусусида қимматли маълумотлар беришди. Соҳада эришилган илғор тажрибалар эътироф этилди.

Қизгин муҳокамага бой ўтган конференцияда ҳарбий психология ва педагогика фанларини ўқитишни такомиллаштириш, мазкур фан ўқитувчилари ўртасида ўқув, илмий-услубий ҳамкорликни йўлга қўйиш, тажриба алмашиш, ҳарбий психология ва педагогика фанини ўқитиш самарадорлигини ошириш, курсантларда барқарор ахлоқӣ-руҳӣ сифатларни шакллантириш тизимини такомиллаштириш бўйича асосли таклифлар илгари сурилди.

Майор Гўлнора ҲОЖИМУРОДОВА

III darajali serjant Olim BERDIYEV

Xorij armiyalarida

ЛИВАН АРМИЯСИНИНГ

КУРУКЛИКДАГИ

Қўшинлари

Қўшин тури — Қуруқликдаги қўшинлар

Умумий сони деярли **80** минг киши

Жанговар танклар	262 та	
Зирҳли жанговар машиналар	1 262 та	
Артиллерия тўплари, миномётлар	450 та	
Танкка қарши ракета комплекслари	270 та	

“

Маълумки, Яқин Шарқ мамлакатларидаги ҳарбий-сиёсий вазият доимо кескин ва мураккаб бўлиб келган ва бундай ҳолат ҳозирда ҳам давом этиб келмоқда. Урта денгизнинг шарқий соҳилидаги тоғли ҳудудда жойлашган Ливан Республикаси ана шу минтақада марказий ўринлардан бирини эгаллайди. Умумий сони деярли 7 миллион кишидан иборат бўлган мамлакат аҳолисининг 90 фоиздан ортигини араблар ташкил этади. Бундан ташқари, мамлакат ҳудудида 400 мингга яқин фаластинлик қочоқлар истиқомат қилади.

Ливан шимол ва шарқ томонда Сурия билан, жанубда – Исроил билан чегарадош. Ўзининг географик жойлашуви ва тарихий ривожланиш хусусиятларига кўра, бу давлат Шарқ ва Ғарбдаги турли мамлакатларнинг сиёсий, ҳарбий-стратегик, иқтисодий ва диний манфаатлари тўқнаш келадиган жой бўлиб қолмоқда. Ҳозирги вақтда Исроил, Эрон, АҚШ, Франция ва бошқа бир қатор мамлакатлар Ливандаги ўз позицияларини мустаҳкамлаш бўйича фаол иш олиб бормоқда.

Ливан Қуруқлик Кучлари расман 1945 йилнинг 1 августида ташкил топган. Миллий армия Франция босқини даврида юзага келган маҳаллий ҳарбий қўшилмалар, шунингдек, 1946 йилда француз қўшинлари мамлакат ҳудудидан олиб чиқилганидан сўнг улардан қолган ҳарбий қисмлар, қурул ва ҳарбий техника захиралари асосида ташкил этилган. Армиянинг асосий ва энг кўп сонли тури ҳисобланувчи Қуруқликдаги қўшинлар (ҚҚ)нинг умумий сони деярли 80 минг киши бўлиб, бу Ливан Қуруқлик Кучлари жами шахсий таркибининг 95 фоизини ташкил этади. Қўшин таркибидан мотопиёдалар, бронетанк, тоғ пиёдалари қўшилмалари, қисм ва бўлинмалари жой олган. ҚҚ жанговар таркибида 12 та алоҳида бригада (шу жумладан, 11 та алоҳида мотопиёдалар бригадаси ва 1 та республика гвардияси бригадаси); алоҳида полклар (6 та командос, танк, десант-штурм, разведка ва махсус вази-

фаларни бажарувчи, 2 та артиллерия, 4 та чегарани кўриқлаш полки); қўллаб-қувватловчи бригада, тоғ пиёдалари ва снайперлар роталари бор. Улар «Бекаа» (штаби Аблах шахрида жойлашган), «Байрут» (Байрут ш.), «Тоғли Ливан» (Фаядия ш.), «Шимол» (Триполи ш.) ва «Жануб» (Сайда ш.) деб номланган 5 та ҳудудий қўмондонлик томонидан бошқарилади. Кескин вазиятлар юзага келган ҳолатларда бу турдаги қўшинлар захирадан чақириладиган деярли 50 минг нафарга яқин резервистлар билан кучайтирилиши мумкин.

ҚҚни бутлаш шартнома асосида амалга оширилади. Аввал Ливанда 18 ёшгача бўлган фуқаролар 1 йил давомида мажбурий тарзда ҳарбий хизматни ўташлари белгиланган эди. Улар ўқишдан бўш вақтларида, шунингдек, ёзги таътил даврида армия сафида хизмат қилиши талаб этиларди. 2005 йилда янги чақирув тизими қабул қилиниб, унда хизмат муддати 6 ой этиб белгиланган. 2007 йилнинг 10 февралидан бошлаб мажбурий ҳарбий хизмат бекор қилинган ва ихтиёрий равишдаги шартнома бўйича хизмат тури жорий этилган.

Бу турдаги қўшинлар учун офицер кадрлар тайёрлаш пойтахт Байрут шахрида жойлашган қўмондонлик-штаб коллежи, ҳарбий билим юрти ва ҳарбий институтда амалга оширилади. Унтер-офицерлар ва оддий аскарлар таркиби аъзоларини ўқитиш сержантлар тайёрлаш мактаби, махсус вазифаларни бажарувчи бўлинмалар ҳарбий хизматчилари мактаби, «Кедри»

чанғичилар мактаби, шунингдек, «Ал-Урвар» ва «Арман» ўқув марказларида олиб борилади. Бундан ташқари, ливанлик ҳарбий хизматчиларнинг маълум қисми Сурия, Миср, Туркия, Италия ва Бельгиядаги тегишли ўқув юртларида таълим олиши йўлга қўйилган.

Ҳозирги вақт келиб, ҚҚ тасарруфиди М60А1, М48А2, М48А25, Т-54, Т-55 ва АМХ-13 типдаги жанговар танклар (жами 252 та), М113, VAB-VTT, М-3 «Панар», АМЛ-90 «Панар», М2А2 «Брэдли» типдаги зирҳли жанговар машиналар (1262 та), турли типдаги ўзиюрар ва шатакка олинувчи гаубицлар (214 та), миномётлар (236 та), БМ-21 «Град» типдаги бараварига ўт очувчи реактив тизимлар (11 та) ва танкка қарши кураш тизимлари (270 та) мавжуд бўлиб, уларнинг аксарият қисми АҚШ, собиқ иттифоқ ва Францияда ишлаб чиқарилган.

Ғарб ҳарбий мутахассислари таъкидлашича, умуман олганда Қуруқликдаги қўшинлар, айниқса, офицерлар таркиби яхши жанговар тайёрликка эгаллиги билан ажралиб туради, ammo қўшиннинг умумий техник таъминоти паст даражадалигича қолмоқда. Шу сабабли яқин истиқболда Ливан армиясининг, шу жумладан, Қуруқликдаги қўшинларнинг жанговар шайлигини сақлаб туриш ва ривожлантириш бевосита хорижий давлатлар томонидан кўрсатиладиган ҳарбий ёрдам ҳажмига, шунингдек, асосан АҚШ ва НАТО мамлакатларидан қуруллар, ҳарбий техника ва зарурий эҳтиёт қисмлари харид қилинишига боғлиқ бўлади.

MUVAFFAQIYATGA ERISHISH SIRLARI

(Psixolog maslahati)

Hayotda ko'p muvaffaqiyatga erishgan kishilarga xotirjam yashash, baxtli bo'lish, yanada unumli ishlashi uchun nimalar yordam beradi, deb o'ylaysiz? Ular tongda nimalar bilan shug'ullanadi?

Bugun omadli insonlarning ertalabki odatlari bilan tanishib chiqamiz.

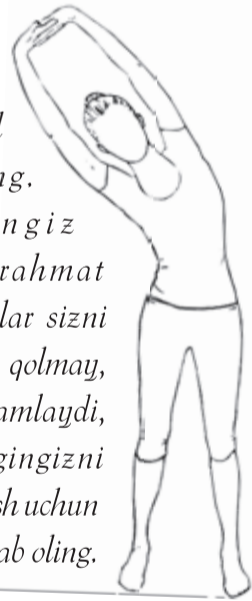
BARVAQT UYG'ONISH

Vaqt nihoyatda qadrlil ne'matdir. Buni yaxshi tushungan, qadriga yetgan insonlar tonggi 5:30, 4:30 hatto 4:00 da turishga odatlanishgan.

Shunday ekan, uyqudan vaqtliroq uyg'onishga odatlaning. Bu jarayonni har kuni soat millarini 15 daqiqaga oldinga surib, sekin-asta barvaqt turishga odatlaning.

BADANTARBIYA MASHQLARINI BAJARISH

Ertalabdan jismonan tetik bo'lish uchun yengil mashqlar bajaring. Bundan tanangiz yayraydi, sizga rahmat aytadi. Mashg'ulotlar sizni faqat sog'lom qilibgina qolmay, irodangizni mustahkamlaydi, stressga bardoshliligingizni oshiradi. Mashq bajarish uchun ma'lum bir vaqtni belgilab oling.

QALBNI TOZALASH

Turli yomon fikrlarni xayolingizdan chiqarib tashlang. Bu sog'lig'ingizga qanchalar ziyon yetkazishini tushunib yetasiz. Mulohaza qiling, sukut saqlang, duo qiling!

Unutmang: 90 foiz kasalliklar siqilish oqibatida kelib chiqadi.

Shunday ekan, ko'nglingizni xira qiladigan narsalardan o'zingizni chetga torting. Qalbingizni asrang!

VAQTNI BOLALAR BILAN O'TKAZISH

Vaqt ayovsiz, ko'z ochib-yumguncha farzandlaringiz katta bo'lib qolishadi. Ular bilan vaqtimni o'tkazolmadim, deb afsuslanib qolmang. Ashingiz oilaviy hayotingizga xalaqit qilmasin. Erta tongda qizingiz yoki o'g'lingizga kiyinishida yordamlashing. O'zgacha, ular istaganidek nonushta tayyorlab bering. Ularning orzulari haqida suhbatlashing. Farzandlaringiz katta bo'lishganida bu ularning yoqimli xotiralaridan joy egallaydi.

TURMUSH O'RTOG'INGIZ BILAN MULOQOT

Ertalab ma'lum vaqtni turmush o'rtog'ingiz bilan aloqani tiklash, mustahkamlashga ajrating. U bilan rejalarangiz, moliyaviy ahvolingiz va qiziqishlaringiz haqida suhbatlashing. Bu sizga uning hayotida o'z o'ringizni saqlab qolishga yordam beradi. Shuning uchun er-xotin suhbatini an'anaga aylantirish juda muhim.

REJA TUZISH

Kuningiz unumli bo'lishi uchun reja tuzib olish juda zarur. Vaqtingizning bir necha daqiqasini bugungi kuningiz yo'nalishini belgilab olish uchun ajrating. Hayotda oldingizga qo'ygan maqsadlaringizni bir bor ko'z oldingizga keltiring. Bunga 10 daqiqa vaqt ajratishni odat qilsangiz, ishlaringiz tartibli bo'ladi.

Kartoshkali zapkanka

Bu mazali taomni nonushtaga ham, tushlikka ham tayyorlash mumkin.

K e r a k l i masalliq:

- 5-6 dona kartoshka
- 250 g qiyma yoki qo'ziqorin
- 1 dona piyoz
- 50 g sariyog'
- 1 dona qizil sabzi
- yog', tuz va murch.

Tayyorlash jarayoni: kartoshkani tozalab, bo'laklarga bo'lib qaynating. Pishgach ezib, sariyog' va tuz aralashtiring. Qo'ziqorin yoki uning o'rniga qiymani tovada ozgina yog' bilan qovurib, unga mayda qilib to'g'ralgan piyoz, sabzini aralashtiring. Tuz, murch soling. Kartoshka pyuresini ikkiga bo'lib, bir qismini tovaga soling. Uning ustidan qiymani bir tekis qilib quyung, kartoshkaning qolgan qismini soling. Kohishga ko'ra, ustini chiroyli qilib bezatish mumkin. Qizdirilgan gaz pechida 20 daqiqa davomida pishirib oling.

Yoqimli ishtaha!

Go'zallik uchun 15 daqiqa

Harorati ko'tarilgani sayin yuz terisida turli o'zgarishlar seziladi. Aloji boricha yuzingizni quyosh nuridan asrang. Ko'chaga chiqishdan avval, albatta, quyoshdan himoyalovchi kremlardan foydalaning.

Bugun quyoshli kundan so'ng qilinadigan oddiy muolajalarni siz uchun saraladik. Niqobni kechki payt qilgan maqsadga muvofiq.

- 1 osh qoshiq suzma, 1 tuxum oqi va 1 osh qoshiq o'simlik yog'i yaxshilab aralashtiriladi. Niqob yuzga qalin qilib suriladi. 15-20 daqiqadan so'ng iliq suvda yuviladi.
- 1 bog' shivit(ukrop) 0.5 litr suvda 10-15 daqiqa qaynatiladi. So'ngra suzib olinadi.

Sovigach bu damlamani toza idishga solib, muzlatkichga qo'ying. Bu sehrli damlama bilan har kuni yuz terisini artib tursangiz, teringiz tiniqlashib boradi.

BOLAJON

O'RMONDAGI

VOQEA

(ertak)

Bir bor ekan, bir yo'q ekan. Qadim zamonda o'rmondagi barcha hayvonlar ahil-inoq yashar ekan. Sher kiyik bilan sayr qilar, yo'lbars zebralar bilan musobaqa o'ynar, tulki tovuqlarning eng yaqin do'sti ekan. Barcha hayvonlar o't-o'lan va mevalar bilan oziqlanarkan.

O'rmonda bir afsungar kampir ham umrguzaronlik qilarkan. U ham hayvonlar bilan inoq bo'lib, birorta hayvon kasal bo'lib qolsa, darhol davolar ekan. Shu sabab ayiq uni asal bilan siylar, olmaxon yong'oqlar terib berar, echki sutidan, quyonvoy sabzavotli sho'rvasidan in'om qilarkan.

Kunlarning birida kampir betob bo'lib, yotib qolibdi. Biroq uning holidan xabar olgani birorta hayvon kelmabdi. U bundan qattiq ranjibdi. Afsungar kampir bir amallab o'rmidan qo'zg'alibdi-da, hayvonlar o'ynayotgan maydonchaga boribdi. Bir-biri bilan quvlashmahoq o'ynayotgan ayig'-u echki, yo'lbars-u quyon, tulki-yu tovuq unga e'tibor ham bermabdi.

– Ayiqvoy, kasal bo'lib qoldim, asalingdan bersang shifo bo'lardi, – deb iltimos qilibdi kampir.

– Kecha hamma asalimni hayvonlarga tarqatib berganman. Menda asal qolmagan, – o'yinini davom ettiribdi ayiqvoy.

– Echkiyoy, sutingdan ozgina ber, zora betobligim ketib darmonga kirsam, – echkning oldiga borib yalinibdi u.

– Berardim-u, afsus, bolalarim emib qo'ydi-da, – o't yamlashda davom etibdi echki.

– Mayli, unda quyonvoydan sabzavotli sho'rva qilib berishini so'rayman. Quyonvoyning vitaminlarga boy shifobaxsh sho'rvasi, albatta, kasalimga shifo bo'ladi.

Quyonvoy esa sho'rvaga y a r a s h a sabzavotlari yo'qligini bahona qilib, o'yindan ortmabdi.

Shunda kampirning jahli chiqib, hayvonlarni jazolashga qaror qilibdi. Kulbasiga qaytib, sehrlil damlama tayyorlabdi va uni tong sahar hayvonlar oziqlanadigan o't-o'lanlar ustiga sepib chiqibdi. O'sha o'simliklardan birinchi bo'lib yegan sher, yo'lbars, tulki, ayiq kabi hayvonlar yirtqichga aylanibdi.

Afsungar kampirning jazosi oqibatida o'rmondagi hayvonlarning inoqligiga putur yetibdi. Yirtqichlar bilan o'txo'rlar bir-biriga dushman bo'lib qolibdi.

Sarvinoz QUDRATOVA,
Toshkent shahri 241-umumta'lim maktabi
5-sinf o'quvchisi

DO'ST HADYASI

(hikoya)

Yangi uyimizga hammayoq oppoq qorga burkangan bir kunda ko'chib keldik. Ko'p qavatli uyning oldida kattagina bolalar maydonchasi bor ekan. Pastga tushib, qor o'ynagim keldi. Oyimdan ruxsat olib, tashqariga chiqdim. Bitta o'zim uchun o'yin zerikarli edi. Eh-hh, avvalgi yashagan joyimiz bo'lganidami, hozir hamma tomonni do'stlarimning qiy-chuvi tutib ketardi. Zerikkanimdan arg'imchoqda o'tirib, qor yumaloqlay boshladim.

Shu payt qarshimdagi uyning ikkinchi qavat derazasidan kimdir meni kuzatayotganini sezib qoldim. Qo'limdagi yumaloqlangan qorni otib yubordim-da, yaqinroq bordim. Men tengi bola ekan. Unga "pastga tush, birga o'ynaymiz" deb ishora qildim. Nimadir dedi, tushunmadim. Anqayib turganimni ko'rib, derazani ocha boshladi. Eskirib ketgan deraza shovqin bilan ochildi va chillakdek ozg'in bola boshini chiqardi.

- Men Zafarman, seni oting nima?
- Rustam.
- Pastga tush, birga o'ynaymiz!
- Tusholmayman.
- Nega, oying ruxsat bermaydilarmi?
- Oyog'imga qishki poyabzalim yo'q. Maktabga ham borolmayapman.
- Dadangga aytsang bo'lmaydimi?
- Mening dadam yo'q.

Shu payt bolaning orqasida onasi paydo bo'ldi. Menga tabassum bilan qo'l silkidi va uy ichida birga o'ynashimiz mumkinligini aytdi.

Unga rahmat aytdim-u, uyga qarab yugurdim. Oyim hamon narsalarni joylashtirish bilan ovora ekanlar. Men ham yordamlashishga tutindim. Qishki poyabzallarimni o'zim tartibga keltirdim. Ular orasida dadam kuzda chet eldan olib kelgan ichi yungli krossovka chiqdi. Hali biror marta kiyimagan edim. Oyoq kiyimlarimga qarab, Rustamni esladim. Agar dadasi bo'lganida uning ham shunaqa issiq oyoq kiyimlari bo'lar edi...

– Oyijon, agar dadasi yo'q do'stim qishki poyabzali yo'qligi uchun ko'chaga chiqolmay o'tirgan bo'lsa, krossovkamni unga sovg'a qilishimga ruxsat berarmidingiz?

Oyim hayron bo'lib qaragan edilar, Rustam haqida aytib berdim.

– Barakalla, o'g'lim, sen bobolaringga o'xshabsan, ularning ishlarini takrorlayapsan...

O y i m n i n g qo'llaridan bir quti konfet va krossovkani olib, Rustamlarnikiga uchib bordim. Eshikni Rustam ochdi.

Poyabzalni ko'rib shu qadar sevindi-ki, meni quchoqlab oldi. "Rahmat, do'stim!" deganida men ham quvonib ketdim. Bizni kuzatib turgan oyisi ham kelib, meni quchib, peshonamdan o'pdi va allaqanday titroq ovozda dedi: "Rahmat, o'g'limning do'sti!"

Shamshod YUNUSALIYEV,
Toshkent shahri 248-umumta'lim
maktabi o'quvchisi

TENGDOHLARINGIZ IJODIDAN

Lana QURBONNIYOZOVA,
M. Ulug'bek tumani 210-umumta'lim
maktabi o'quvchisi

Islohotlar samarasi

МУЗЕЙЛАР – ТАРБИЯ МАСКАНИ

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги «Ғалаба воғи» ёдгорлик мажмуаси «Шон-шараф» давлат музейида 18 май – Халқаро музейлар кўни муносабати билан маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

улуғ аждодларга муносиб ворислар этиб вояга етказишда муҳим роль ўйнаб, тарбия масканига айланганини эътироф этди.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қисқа вақтда барпо этилган «Шон-шараф» давлат музейи экспонатлари ҳақида сўз юритаркан, шу давргача уруш даврига оид маълум бўлмаган кўплаб фактлар, минглаб ҳужжатлар очиқланди, бедарак

Мудофаа вазирлиги, Ўзбекистон Фанлар академияси Янги Ўзбекистон тарихини ўрганиш методик маркази, Камолитдин Беҳзод номидаги Республика рассомлик ва дизайн институти вакиллари, музейшунос олимлар, Ўзбекистон Қуролли Кучлари давлат музейи ҳамда «Шон-шараф» давлат музейи ходимлари, ҳарбий хизматчилар иштирок этган тадбирда мудофаа вазирининг тарбиявий ва мафкуравий ишлар бўйича ўринбосари полковник Ҳамдам Қаршиев сўзга чиқиб, соҳа ходимларини касб байрами билан самимий қутлади. Музейлар ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларни

й ў қ ол г а н юзлаб уруш қатнашчиси бўлган юртдошларимизнинг номи тикланди, деди вазир ўринбосари. Ёдгорлик мажмуаси ва музей барпо этилган вақтдан шу кунгача бу масканга 1 миллион 200 мингдан ортиқ юртимиз фуқароси, хорижий меҳмонлар ташриф буюрган. Ватандошларимиз уйларида сақланаётган ота-боболарига тегишли 14 мингдан ортиқ ноёб экспонатни музей учун топширган ва бу жараён давом этмоқда. Музейда фаолият юритаётган мутахассислар томонидан фронт ва фронт

ортида фидойиларча хизмат қилган юртдошларимизнинг жасорати, матонати ва ғалабага кўшган мислсиз ҳиссаси борасида илмий изланишлар олиб борилмоқда.

Байрам тадбирида Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист, сиёсий шарҳловчи Қобилбек Каримбеков, «Қатағон қурбонлари хотираси» давлат музейи директорининг ўринбосари Муроджон Зикруллаев ва бошқалар табрик учун сўзга чиқди.

Тадбир давомида «Шон-шараф» давлат музейи китоб-альбоми ҳамда «Марказий Осиё халқлари тарихи ва хотирасида Иккинчи жаҳон уруши» китобининг тақдими ҳам ўтказилди.

Мудофаа вазирининг буйруғига кўра, Ўзбекистон Қуролли Кучлари давлат музейи ҳамда «Шон-шараф» давлат музейи ходимлари фахрий ёрлик, эсдалик нишонлари ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар.

Фурқат ЭРГАШЕВ

BIR CHIMDIM

Ilmning avvali – sukut, so‘ng eshitish, so‘ng amal qilish, so‘ng uni tarqatish.

Imom G‘AZZOLIY

Haqiqiy yashash to‘g‘ri axborotga ega bo‘lib yashashdir.

Norbert VINER

BILASIZMI?

URUSHDAGI VELOSIPEDLAR

XX asr 60-yillarida Vyetnamdagi urush vaqtida, Vyetnam harbiy dala gospitalari ichida 3-4 ta velosiped saqlangan. Ularni haydashadi, desangiz, yanglishasiz. Bu velosipedlar faqat ekstremal holatlarda ishga tushirilgan. Masalan, havo hujumlari vaqtida bemorlar operatsiya qilinayotgan bo‘lsa, uni tugallab olish uchun velosipedlar orqali yo‘q bo‘lib qolgan elektr energiyasi hosil qilingan.

@Vatanparvargazetasi_bot

“Vatanparvar” birlashgan tahririyati bilan bog‘lanish uchun telegram bot

SHU SONNING ELEKTRON SHAKLI

ТАЪЗИЯНОМА

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги раҳбарияти, марказий аппарати ва шахсий таркиби, Тошкент ҳарбий округи кўшинлари кўмондонлиги, Қуролли Кучлар академияси жамоаси Мудофаа вазирлиги фахрийси, Қуролли Кучлар академияси катта ўқитувчиси, резервдаги полковник **Равшан ДАДАБОВЕВ Маратовичнинг** бевақт вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига ҳамдардлик билдиради.

ТАЪЗИЯНОМА

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги раҳбарияти, марказий аппарати, вазирлик Тарбиявий ва мафкуравий ишлар бош бошқармаси, мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти Марказий ва Тошкент вилояти кенгашлари жамоаси ташкилотнинг Тошкент вилояти кенгаши раиси ўринбосари, резервдаги подполковник **Зафар ҚОСИМОВ Бўлишевичнинг** бевақт вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига ҳамдардлик билдиради.

VATANPARVAR

MUASSIS

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MUDOFAA VAZIRLIGI

www.mudofaa.uz

Tahririyat kengashi:
polkovnik Hamdam Qarshiyev
polkovnik Otabek Yuldashev
polkovnik Alisher Boboxonov
Maqsud Abilov

Tahririyatga kelgan qo‘lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi.
Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti – “Vatanparvar” birlashgan tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.

Bosh muharrir:
podpolkovnik Ahror Ochilov

ISSN 2010-5541

Gazeta O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro‘yxatga olingan.

Telefonlar:
kotibiyat: 71 260-36-50
buxgalteriya: 71 260-35-20
yuridik bo‘lim: 71 260-29-41
faks: 71 260-32-29

Navbatchi: katta leytenant Bobur Elmurodov
Sahifalovchi: Begali Eshonqulov
Musahhih: Zebo Sariyeva

Buyurtma: Г-0505
Hajmi: 6 bosma taboq
Bichimi: A3
Adadi: 31 291 nusxa
Bosishga topshirish vaqti: 14:00
Topshirildi: 14:30

Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar.
Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

Gazeta juma kuni chiqadi.
Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqq boshlagan.

Nashr ko‘rsatkichi: 114.
Bahosi: kelishilgan narxda.

“Sharq” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasida chop etildi.
Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko‘chasi, 41-uy.

1 2 3 4 5 6

Manzilimiz:
100164, Toshkent, Universitet ko‘chasi, 1-uy.